

Temakapitel

I de tio temakapitlen behandlas tio olika ämnesområden av betydelse för mark- och vattenanvändningen. För respektive ämnesområde redovisas målbild, aktuella strategier, kommunens allmänna ställningstaganden för ämnesområdet och beskrivning av nuläget.

Översiktsplanens strategier anger vilket förhållningssätt som ska vara vägledande i prioriteringar och handläggning i fortsatt planering och utveckling av mark- och vattenanvändningen.

Översiktsplanens ställningstaganden anger kommunens vilja, syn och vägledning för olika frågor och aspekter av betydelse för fortsatt planering och utveckling av mark- och vattenanvändningen.

Temakapitel

[Bebyggelse Nyköpings tätort](#)

[Transporter](#)

[Grönstruktur, vatten och friluftsliv](#)

[Kulturmiljö](#)

[Nyköpings landsbygd](#)

[Näringsliv](#)

[Utbildning och samhällsservice](#)

[Fritid, idrott och kultur](#)

[Teknisk försörjning](#)

[Miljö och riskfaktorer](#)

Samrådet pågick 12 mars - 26 juni 2020

Samrådet är över. Alla inlämnade synpunkter sammanställs, redovisas och kommer att bemötas i en samrådsredogörelse (liknande synpunkter kan slås ihop men hur många som haft synpunkten kommer att framgå).

Samrådsredogörelsen ligger sedan till grund för kommunstyrelsens beslut om inriktning för utställnings- och antagandeverversionen av översiktsplanen.

Du kan fortfarande ta del av förslaget både i kartan och här på webbplatsen.

Har du frågor? 0155-24 80 00, eller skicka epost till samhallsbyggnad@nykoping.se

[Ta del av läsanvisningar för hur du läser översiktsplanen.](#)

Kontakta oss

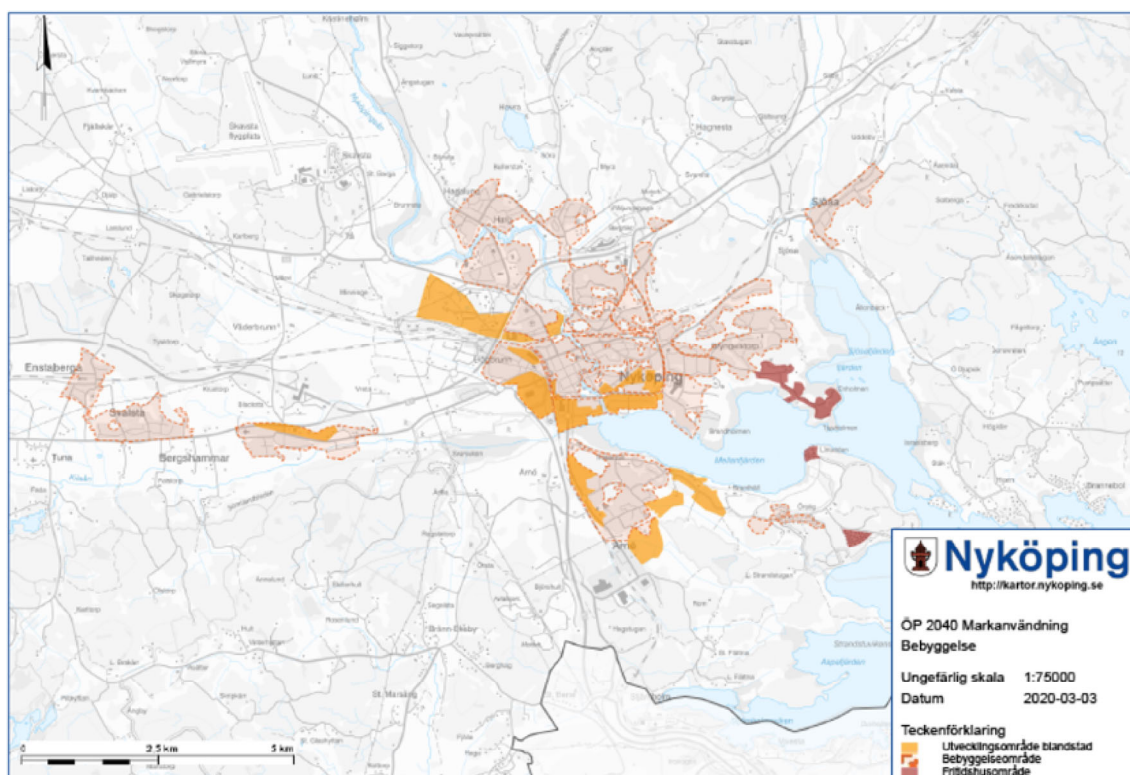

Bebyggelse Nyköpings tätort

Bebyggelse omfattar mark för bostäder och verksamheter med ingående funktioner som offentlig och kommersiell service, mötesplatser, skolor, förskolor, parker och grönområden med mera.

Konkurrensen om mark är särskilt stor inom Nyköpings centralort. En väl avvägd markanvändning är avgörande för att kunna nå tillväxt, rättvis fördelning av social och kulturell livskvalitet samt god miljöhänsyn. Detta ger en långsiktigt hållbar och robust utveckling.

Den här texten handlar om bebyggelsen inom Nyköpings centralort med närområde i form av Bergshammar, Svalsta, Enstaberga, Stockholm Skavsta och Sjösa. [Läs om bebyggelse i övriga orter och på landsbygden.](#)

Karta över bebyggelsen i Nyköpings tätort.

Bebyggelsen i Nyköpings centralort år 2040

Nyköpings tätort är genom förtätning, omvandling och komplettering av redan bebyggda områden en tät och sammanhållen tätort med

funktionsblandad bebyggelse på 2040. Det som tidigare var verksamhetsområden vid Stadsfjärden och i områden i närheten av Nyköpings resecentrum som Högrbrunn, Idbäcken och Nöthagen är 2040 en del av stadskärnan med blandad bebyggelse där människor både bor och arbetar.

Stadskärnans avtryck från tidigare epoker är integrerade och en tydlig del av stadens karaktär. Mötesplatser och funktioner för ett fungerande vardagsliv finns framförallt i stadskärnan som utvecklats längs axlarna Västra – Östra Storgatan och Nyköpings resecentrum – Hamnen samt i utpekade bebyggelsenoder. Här samlas människor då handel, service och kollektivtrafik är utvecklat.

Vi går, cyklar eller tar bussen

Nyköpingsborna går eller cyklar eller tar bussen till viktiga målpunkter i staden, då avstånden är korta mellan bostäder, offentlig och kommersiell service, arbetsplatser, grönområden, idrottsplatser med mera. Tätortens hållbara stadsmiljöer är levande och trygga att besöka, bo och leva i – under hela året och under dygnets alla timmar.

Nyköpings tätorts arkitektur har skapat en god gestaltad miljö med harmonisk och väl fungerande helhet av byggnader, utemiljöer och mellanrum i hela staden.

Kommunen ska värna om marken men också öppna upp för bostadsbebyggelse i attraktiva lägen. För att möta detta behov pekar vi ut områden i staden och tätorten där vi behöver kraftsamla genom att förtäta, komplettera och omvandla, för att skapa levande stadsdelar.

Det här temakapitlet bidrar särskilt till följande globala mål:

Globala mål för hållbar utveckling

Minskad ojämlikhet, mål 10: Vi planerar på ett sätt som möjliggör integration och säkrar att Nyköping upplevs som en trygg och välkomnande kommun av alla, oavsett var man är och vem man är.

Hållbara städer och samhällen, mål 11: En hållbar stadsutveckling handlar om allt från livsmiljöer, transporter och sociala värden, till tekniska innovationer, byggnadsteknik och återvinning. Planering och byggande i Nyköping ska bidra till hållbarhet inom alla dessa områden.

Ekosystem och ekologisk mångfald, mål 15: Genom att planera där det redan finns förutsättningar i form av befintlig infrastruktur och kollektivtrafik undviker vi att i onödan bygga på jungfrulig mark med höga värden kopplat till biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreation.

Strategier

Vägledande för bebyggelseutvecklingen är översiktsplanens övergripande utvecklingsstrategier.

1. Bebyggelse ska utvecklas där det finns service och infrastruktur
2. Bebyggelse ska lokaliseras i lägen med god kollektivtrafik
3. Utveckla och kraftsamla i noder
4. Skapa varierad bebyggelse
5. Stärk Nyköpings identitet och livsmiljö
6. Skapa goda lägen för verksamheter
7. Hushåll med mark- och vattenresurser
8. Stärk de regionala sambanden
9. Öka förutsättningarna för hållbart resande
10. Utveckla, stärk och bevara den regionala och kommunala grön- och blåstrukturen
11. Utveckla, stärk och bevara naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster

[Läs mer om utvecklingsstrategierna.](#)

Utbyggnadsstrategi för Nyköpings centralort

Huvuddelen av kommunens bebyggelseutveckling kommer ske inom Nyköpings tätort. Omvandling

Faktaruta

Omvandling

Innebär att man helt ändrar

markanvändningen från exempelvis

och komplettering av redan bebyggd mark är grundläggande principer för Nyköpings tätorts hållbara tillväxt. Inriktningen är att tätorten ska växa främst genom omvandling av verksamhetsområden i anslutning till Nyköpings resecentrum och Stadsfjärden. Detta genom att prioritera ny bebyggelse till de utvecklingsområden som anges i markanvändningskartan.

Även en förtätning av befintliga bebyggelseområden behöver ske. Den långsiktiga stadsplaneringen innebär därmed att hushålla och värna om de obebyggda markområden som finns.

Tätorten kan även få tillskott av bebyggelse genom komplettering och förtätning främst inom eller i anslutning till utpekade bebyggelsenoder men även inom andra befintliga bebyggelseområden. Möjligheten till kompletterande bebyggelse bedöms från fall till fall. Översiktsplanens övergripande utvecklingsstrategier ska då vara vägledande.

Med en variation i bebyggelsen där man blandar icke störande verksamheter med olika typer av boenden, mötesplatser och grönområden skapas en levande, trygg och trivsamt stad. Nyköpings kommun ska nyttja styrkorna i sitt geografiska läge och samtidigt värna om sitt kulturhistoriska arv.

Ställningstaganden

Här redovisas generella ställningstaganden som gäller bebyggelsen i Nyköpings tätort. Ställningstaganden som berör bebyggelse finns även under respektive temakapitel som transporter, grönstruktur, kulturmiljö miljö- och riskfaktorer med flera. I kartan redovisas ställningstaganden för bebyggelse typer och områdesspecifika ställningstaganden.

Generella ställningstaganden

- Översiktsplanens övergripande utvecklingsstrategier ska vara vägledande vid bebyggelseutveckling och prioritering av denna.

markanvändningen från exempelvis verksamhet till bostäder.

Komplettering

Innebär att man förtätar en stadsdel genom att tillföra det som saknas i utbud av bostadshus, möjlighet att etablera handel, kontor, verksamheter et cetera till området.

Förtätning

Innebär nybyggnation inom befintlig bebyggelse. Den kan ske på olika typer av oexploaterad mark som grönytor och parkeringsytor men också som påbyggnad på befintlig bebyggelse.

- Detaljplanering av utpekade utvecklingsområden bör föregås av en helhetsanalys av hela utvecklingsområdet, vid behov inkluderas närområden.
- Vid detaljplaneläggning och lovgivning ska stor hänsyn tas till platsens landskaps/stadsbild, natur- och kulturvärden samt till friluftslivets intressen.
- Förutsättningar för samhällsservice och kommersiella verksamheter bör skapas på platser där goda förutsättningar finns i form av större förväntade flöden av människor.

Arkitektur

- Nyköpings tätorts arkitektur ska skapa en harmonisk och väl fungerande helhet av byggnader, utemiljöer och mellanrum i hela staden samt kännetecknas av höga hållbarhets- och kvalitetskrav samt god gestaltad livsmiljö.
- Bebyggelsens täthet, höjdskala och gestaltning ska dels beakta läget i tätorten och dess helhet, dels förhålla sig till bebyggelsemiljöer och landskapselement som finns på eller intill platsen.
- Nya bebyggelseområden i centrala och halvcentrala lägen ska vara stadsmässiga, med relativt tät bebyggelse och med tydliga klart definierade gaturum. Byggnader ska gärna vara sammanbyggda men ha begränsad längd. Kvarterens inre ska domineras av trädgårdar.
- För att staden ska växa hållbart krävs hög invånartäthet. Nya tillägg ska därför ofta tillåtas bli högre än tidigare epokers. En viss skaländring kan vara lämpligt i stadens utvecklingsområden och längs större gaturum.
- För att områden med högre bebyggelse ska kunna erbjuda trygga och trivsamma utemiljöer krävs mycket stor omsorg om gestaltning av såväl byggnad som utemiljö och stor hänsyn tas till stadsbilden och riksintressenas värden.
- Nyköpings tätorts entréer, i de olika väderstrecken, kräver särskild omsorg om arkitektonisk kvalitet. Oavsett färd sätt skapar tätortens entré det första intrycket. Bebyggelse som placeras invid tätortens entréer ska därför hålla extra god arkitektonisk kvalitet. Av samma skäl kan vissa verksamheter till och med vara direkt olämpliga för dessa lägen och exteriörer gestaltade som "baksidor" ska inte accepteras i gaturummen.

- En arkitekturpolicy bör tas fram som delvis kan fungera som kommunens viljeriktning, dels som ett konkret stöd vid diskussion kring arkitektur och gestaltning, såväl internt som externt.

Social geografi/segregation och ett varierat bostadsutbud

- Planeringen ska ta särskild hänsyn till barns behov och förutsättningar, jämlikhetsperspektiv och att skapa trygga och brottsförebyggande miljöer. Vid behov ska en konsekvensanalys med åtgärder arbetas fram.
- En blandad bebyggelse med en variation av verksamheter, boendeformer, upplåtelseformer och mötesplatser ska långsiktigt eftersträvas i alla stadsdelar.
- Komplettering med den/de typer bebyggelse som saknas i stadsdelen som leder till minskad social socioekonomisk, demografisk, etnisk och/eller boendesegregation ska prioriteras.
- Planeringen ska sträva efter att skapa fysisk samhörighet mellan befintliga och nyttillkommande stadsdelar, bostadskvarter och verksamhetsområden genom att med byggnader, gator, parker och/eller andra mötesplatser mildra barriärer och göra det enkelt att röra sig mellan stadsdelarna.
- Planeringen ska skapa förutsättningar för orienterbarhet och tydliga privata, semiprivata och offentliga zoner.
- Planläggningen ska ta hänsyn till möjlighet att förebygga brott och trygghet.

Nuläge och bakgrund

Nyköpings tätort har idag både närhet inom staden och närhet till hela Sverige och övriga världen via goda och varierade transportmöjligheter. Järnvägen och motorvägen är viktiga för pendling och godstransporter både åt norr och söder. Stockholm Skavsta flygplats och Oxelösunds hamn är viktiga för tillgänglighet till stora delar av världen både för resande i arbetet och på fritiden liksom för transport av gods.

Tillgång till grönområden, motionsanläggningar, hav, oexploaterad skärgård och rikt kulturlandskap skapar förutsättningar för att människor ska ha en aktiv och hälsosam fritid.

Nyköping har som tätort en lång historia som speglar olika tidsepoker i kulturmiljö och arkitektur. Särskilt inom stadskärnan finns kvaliteter med mycket stor betydelse för upplevelsen av Nyköpings historia.

Befintlig struktur och historia är förutsättningar för hur Nyköpings tätort kan fortsätta att växa: Väg, järnväg, åar och vatten är viktiga kvaliteter men skapar också barriärer som isolerar stadsdelar och bebyggelseområden från varandra. Flera av bostadsområden är idag starkt funktionsuppdelade och socialt segregerade.

Dessa negativa förhållanden riskerar att förstärkas och bör därför motverkas genom en medveten planering vid komplettering och utökning av bebyggelsen. Tillgången till oexploaterad mark är relativt liten i centrala lägen. Många centrala och attraktiva markområden är idag verksamhetsområden som kan omvandlas eller utvecklas till ny bostads- och blandbebyggelse.

Gå direkt till bebyggelsekartan

Lämna synpunkter

Samrådet pågick 12 mars - 26 juni 2020.

Transporter

Transporter och transportsystemets utveckling omfattar gång-, cykel-, kollektiv och fordonstrafik liksom sjö- och flygfart samt väg- och järnvägsinfrastruktur, hamnar och flygplatser.

Nyköping är en stor kommun till ytan vilket gör att planeringen för ett resurseffektivt, välfungerande och miljöanpassat transportsystem är av största vikt för en sammanhållen och hållbar kommun.

Den fysiska planeringen kan bidra till ett mer hållbart resande främst genom att lokalisera målpunkter på ett sätt som minskar behovet av långa transporter. Det gäller även att prioritera de mest resurseffektiva transportmedlen för de resor som ändå behövs.

Goda förutsättningar för gående bidrar till en attraktiv och hållbar stad ur alla perspektiv. Cykling och kollektivtrafik skapar goda förutsättningar för hög, kapacitetsstark, jämställd och hållbar mobilitet.

Transporter i Nyköping år 2040

År 2040 erbjuder transportnätet i Nyköpings kommun god tillgänglighet och mobilitet för de som lever och verkar i kommunen. Alla oavsett kön, ålder eller ekonomiska förutsättningar når sina målpunkter, inom och utanför kommunen, enkelt, tryggt och säkert.

Nyköping kännetecknas av en hög tillgänglighet med gång och cykel, en effektiv kollektivtrafik och fungerande fordonstrafik.

Transporternas miljö- och klimatpåverkan är år 2040 låg där bilresor, särskilt de under 5 km,

numera till stor del ersatts med gång-, cykel-, och kollektivtrafik. Kapaciteten i det befintliga vägnätet utnyttjas på detta sätt väl och i samverkan med tät

Faktaruta

Tillgänglighet

Möjlighet för en viss grupp att vid en viss tidpunkt kunna nå en viss plats eller funktion som de har behov av. Avstånd, restid, bekvämlighet, trygghet och kostnad är parametrar som brukar tas med i beräkningen. Ordet tillgänglighet används även i betydelsen tillgänglighet för funktionshindrade.

Mobilitet

Mobilitet är rörligheten och möjligheten att förflytta sig från en plats till en annan.

bebyggelse har denna överflyttning av resande från bil till andra transportmedel uppnåtts. Kollektivtrafiken är lättillgänglig och välanvänd genom frekventa och pålitliga turer med korta restider. Godstransporter sker till stor del på järnväg och via sjöfart med goda omlastningsmöjligheter på ett effektivt och långsiktigt hållbart sätt.

Stadsdelar är ihopknutna med stråk för gång, cykel och kollektivtrafik. Utpekade transportnoder fungerar år 2040 som knutpunkter mellan trafikslagen där buss, bil, cykel och på vissa platser även tåg knyts samman vilket ökar landsbygdens tillgänglighet till centralorten och vice versa. I transportnoderna finns möjligheter att knyta ihop bilresan med buss- och eventuell tågtrafik. Tillsammans med att service finns tillgänglig i dessa noder lever och utvecklas landsbygden och därmed hela kommunen.

År 2040 finns starka funktionsblandade noder med god kommunal och kommersiell service i hela kommunen, vilket minskar behovet av förflyttning och stärker därmed mobiliteten. Mycket sker via digitaliserade tjänster via det välutbyggda digitala nätet. Flera av dessa noder är dessutom förberedda för spårbunden kollektivtrafik vilket möjliggör att i framtiden binda dessa noder starkare till Nyköpings tätort. På sikt bidrar det till en levande landsbygd.

Globala mål för hållbar utveckling

Det här temakapitlet bidrar särskilt till följande globala mål:

- **Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 13:** Ostlänken tillsammans med Nyköpings resecentrum kommer att göra det lättare att pendla till och från kommunen både för arbete och utbildning. Tillsammans skapas en förbättrad tillgänglighet och kapacitet i transportsystemet och kopplar ihop de hållbara transportslagen tåg, buss, cykel och gångtrafik.
- **Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, mål 9:** All planering och byggande som berör transporter ska utgå från Transportstrategin som handlar om att människor och gods ska kunna nå sina målpunkter på ett tillgängligt sätt. Innovativa lösningar för transport och mobilitet är viktigt för en fortsatt hållbar utveckling.

- **Bekämpa klimatförändringarna, mål 13:** Hållbara transporter spelar en avgörande roll för att begränsa klimatförändringarna. I översiktsplanen är huvudprincipen att all ny bebyggelse ska förläggas med goda möjligheter till hållbara transporter och längs med befintliga stråk med kollektivtrafik.

Strategier

Transporter omfattas av sju av översiktsplanens övergripande utvecklingsstrategier:

1. Bebyggelse ska utvecklas där det finns service och infrastruktur
2. Bebyggelse ska lokaliseras i lägen med god kollektivtrafik
3. Utveckla och kraftsamla i noder
6. Skapa goda lägen för verksamheter
7. Hushåll med mark- och vattenresurser
8. Stärk de regionala sambanden
9. Öka förutsättningarna för hållbart resande

[Läs mer om utvecklingsstrategierna.](#)

Utöver dessa övergripande strategier gäller även följande strategier:

1. Fokusera på tillgänglighet i transportsystemet

Planera med utgångspunkten att människor och gods ska kunna nå sina målpunkter. Tillgänglighet värdesätts högre än framkomlighet.

2. Prioritera transportslagens kapacitet och framkomlighet

Prioriteras respektive trafikslag i utpekade transportstråk för gång-, cykel-, kollektiv- och fordonstrafik för att säkerställa god kapacitet och framkomlighet. Säkra framtida utbyggnadsmöjligheter av transportnätet vid planering av ny bebyggelse längs med de utpekade lederna.

3. Skapa säkra gång- och cykelstråk

Planera för att skapa trygga stråk för gång- och cykeltrafik under dygnets alla timmar. Planera för gång respektive cykel som två olika färdssätt med olika förutsättningar och behov.

4. Samordna och effektivisera godstransporterna

Planera för att kommunen och transportkedjans aktörer aktivt kan bidra till att effektivisera och samordna transporterna, framförallt till och från Nyköpings centralort. Planera också mot att godstransporter i högre utsträckning sker på järnväg.

Ställningstaganden

Här redovisas generella ställningstaganden som gäller transporter. Ställningstaganden som berör transporter finns även under respektive temakapitel som grönstruktur, kulturmiljö, miljö- och riskfaktorer med flera. I kartan redovisas ställningstaganden för transporttyper och områdesspecifika ställningstaganden.

För ställningstaganden som gäller kartans olika transportdelar eller som är områdesspecifika hänvisas till den digitala kartan.

Generella ställningstaganden

- Vid planering, lovgivning och gestaltning av ny infrastruktur ska stor hänsyn tas till platsens landskapsbild och stadsbild, natur- och kulturvärden samt till friluftslivets intressen.
- Planeringen av områden ska bidra till att det är mer attraktivt att välja gång-, cykel och kollektivtrafik än bil.
- Den kommunala planeringen ska värna om framtida utbyggnadsbehov för gator, vägar och järnvägar inklusive stationer.
- Kommunen ska arbeta för ett heltäckande cykelnät från bostadsområden till viktiga målpunkter inkluderat säkra och trygga cykelparkeringar. Barns behov ska särskilt säkerställas.
- Nyköpings kommun ska gemensamt med Region Sörmland och Trafikverket förenkla för cyklande i och mellan tätorterna.
- All planläggning och trafikutveckling i tätorten ska ses i ett sammanhang utifrån det samlade behovet av mobilitet. Behovet av och möjligheter till mobilitetsåtgärder ska komplettera parkeringsstrategin.

- Större målpunkter och bytespunkter mellan trafikslag ska förses med ändamålsenliga parkeringslösningar för cykel och bil. Närmast målpunkten prioriteras gående och cyklister. Samnyttjande av parkering eftersträvas för att effektivisera och minska behovet av parkeringsytor.
- Tvärs större huvudvägar, vattendrag och järnväg ska, så långt som möjligt, planskilda passager skapas för gång- och cykeltrafikens huvudstråk och stor vikt ska läggas vid deras placering, utformning, gestaltning och belysning för att åstadkomma miljöer som upplevs trygga.
- Befintliga järnvägssträckningar ska utvecklas för en ökad kapacitet och trafiksäkerhet, på sätt som gör att person- och godstrafik inte begränsar varandra.
- Kommunen ska utreda om och hur man kan skapa ökad tillgänglighet över Stadsfjärden mellan Arnö och tätortens centrala delar.
- En Transportstrategi för hela Nyköpings kommun bör tas fram, som utgår från Transportstrategin för Nyköpings tätort och Skavsta.

Nuläge och bakgrund

Bilen har länge varit utgångspunkt för transport- och infrastrukturplaneringen, vilket i hög grad påverkat samhälls- och stadsplanering. Bil är det dominerande färdmedlet i kommunen. Idag görs 70 % av antalet personresor i kommunen med bil. Det finns dock en ökad medvetenhet om betydelsen av kapacitetsstarka, yteffektiva och miljövänliga färdmedel som gång, cykel och kollektivtrafik kopplat till vikten av att bygga samhällena tätare för att skapa hög tillgänglighet mellan olika målpunkter.

En stor andel bilresor är dessutom korta, medianen för alla resor är 5 km lång. De sker lokalt vilket möjliggör förändrade resebeteenden, vilket skulle bidra positivt till utmaningar för fordonstrafiken rörande trafiksäkerhet, buller, utsläpp, energianvändning och klimatpåverkan. Gång- och cykelvägnätet är relativt välutbyggt men det finns behov av att binda ihop nätet och tydliggöra var viktiga målpunkter finns. Idag sker drygt en fjärdedel av resorna med gång och cykel.

Nyköpings resecentrum är den viktigaste tillkommande knutpunkten i kommunens kollektiva transportsystem och är även viktig ur ett regionalt perspektiv. Stockholm Skavsta flygplats är Stockholmsregionens andra internationella flygplats och den södra porten till Stockholmsregionen. Pendling till och från kommunen ökar, främst med tåg men även med de regionala busslinjerna, även om huvuddelen fortfarande sker med bil.

Ungefär 5 % av resorna sker med kollektivtrafik. Potentialen är dock stor för att öka andelen kollektivtrafikresor.

Ostlänken kommer ge förbättrad tillgänglighet och kapacitet på järnvägen och stärka Nyköpings kommuns koppling i den funktionella regionen Stockholm-Nyköping-Östergötland. Nyköpings resecentrum leder i sin tur till stärkt koppling mellan tågtrafik och regionens och kommunens övriga kollektivtrafik.

Kommunens storlek gör att Nyköpings kommun har en omfattande kollektivtrafik som binder ihop tätorter i kommunen med centralorten. Utmaningen med många stråk för kollektivtrafiken är att få tillräcklig befolkningstäthet längs busslinjerna för att möjliggöra en god turtäthet. Det pågår mycket utveckling inom transportsektorn där planeringen går mot mer transportplanering istället för infrastrukturplanering och utveckling sker med mobilitetstjänster, nya sätt att samordna transport genom digitalisering och självkörande fordon.

Tillgänglighet uppnås av tillgång till hållbar mobilitet som tjänst och behöver inte ägas av nyttjaren. Digital uppkoppling och elektrifiering i staden och samhället bidrar till ett tillgängligt, attraktivt och hållbart transportsystem. Utvecklingen går också mot att mer gods fraktas med sjöfart och järnväg. Därför är det viktigt att bland annat säkerställa och utveckla stråken till framförallt Oxelösunds hamn.

Gå direkt till transportkartan

**Lämna
synpunkter**

Samrådet pågick 12 mars - 26 juni
2020.

Grönstruktur, vatten och friluftsliv

Grönstruktur och vatten omfattar i princip all obebyggd mark och vatten. Den består i tätorterna av närnatur i form av parker, närströvområden och naturreservat men också småskalig insprängd grönstruktur i till exempel villaträdgårdar.

Utanför tätorterna ingår skogar, jordbruksmark, större opåverkade områden men även sjöar, dammar, våtmarker, vattendrag samt kustvatten och det öppna havet ut till den ekonomiska zonen. Här utövas friluftsliv det vill säga fritidsaktiviteter som genomförs utomhus både i organiserad och oorganiserad form.

Grönstrukturen och vattnet är en betydelsefull del i ett både ekologisk, socialt och ekonomiskt hållbart samhällsbyggande. Den bidrar till bevarande av biologisk mångfald, människors rekreation, fritid och hälsa samt till estetiska och sociala värden i form av till exempel mötesplatser. En viktig aspekt är därför grönstrukturens tillgänglighet, kvalitet och pedagogiska värden. Dessutom producerar den livsmedel, förnybar energi och råvaror.

Dess ekosystemtjänster bidrar till klimatförbättringar, luftrening och bullerdämpare liksom biologiska lösningar på kommunaltekniska frågor, till exempel dagvattendammar. Den övergripande gröna infrastrukturen i centralorten består av park-och närströvområden som knyts ihop av förbindelsestråk. Förbindelsestråken skapar struktur och kontinuitet då de fungerar som spridningskorridorer för växter och djur samt har betydelse för rekreation och friluftsliv. Befintliga och nya grönområden och stråk behöver därför säkras när centralorten utvecklas.

Grönstruktur, vatten och friluftsliv i Nyköping år 2040

Grön- och blåstrukturen i Nyköpings kommun år 2040 bidrar till attraktiviteten för boende och verksamheter genom sin unika kombination av tillgängligt hav, kulturbygder och orörd natur. Det är lätt att ta sig till nära och tillgängliga parker, skolskogar,

Faktaruta

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Dessa kan vara:

Försörjande som spannmål, dricksvatten, trävirke, bioenergi

närströvområden, friluftsområden, vatten och stora sammanhängande naturområden under livets olika skeden. Det främjar den sociala hållbarheten genom att erbjuda möten, undervisning, upplevelser, daglig motion och utflyktsmål fördelade över kommunens alla delar. Det finns god tillgång till friluftsanläggningar som på ett flexibelt och anpassat sätt ger alla tillträde till kust och skärgården liksom till den övriga landsbygden.

Reglerande som luftrening, pollinering, klimatreglering
Kulturella som friluftsliv, hälsa, naturarv och besöksnäring
Stödjande för att övriga tjänster ska fungera, som fotosyntes och bildning av jordmån.

Grön och blåstrukturen i Nyköpings kommun bidrar samtidigt till hög biologisk mångfald genom sina variationsrika livsmiljöer både på land och i vattendrag, sjöar och hav. Detta berikar upplevelsen för boende och besökare. Spridningskorridorer och stora opåverkade områden säkerställer olika arters krav på olika livsmiljöer även på mellankommunalnivå. Alla vattenförekomster har en god ekologisk och kemisk status och uppfyller miljö kvalitetsnormerna. Nyköpings kommuns grönstruktur bidrar på ett påtagligt sätt till ekosystemtjänster. Grön- och blåstrukturen bidrar även till ekonomisk tillväxt genom goda förutsättningar för jord-, skogsbruk och fiske samt besöksnäring. Näringar, rekreation och annan verksamhet bedrivs så att en hållbar utveckling främjas.

Globala mål för hållbar utveckling

Det här temakapitlet bidrar särskilt till följande globala mål:

- **Rent vatten och sanitet, mål 6:** Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för människors hälsa och en hållbar utveckling. Intentionen i översiktsplanen är att säkerställa vattenkvaliteten och den biologiska mångfalden i alla vattendrag, sjöar och hav.
- **Hållbara städer och samhällen, mål 11:** En stadsplanering som tar hänsyn till både människor och natur behövs för att göra städerna hållbara för framtiden. Det handlar bland annat om att tillhandahålla universell tillgång till säkra, inkluderande och tillgängliga grönområden

och offentliga platser för alla, i synnerhet för kvinnor och barn, äldre personer och personer med funktionsnedsättning.

- **Ekosystem och ekologisk mångfald, mål 15:** Ekosystem på land såsom skogar, våtmarker och berg utgör livsmiljöer för miljontals arter samtidigt som de renar luft och vatten. Delmål 15.9 handlar om att integrera ekosystem och biologisk mångfald i nationell och lokal förvaltning vilket ingår i en översiktsplanens strategier.

Strategier

Grönstruktur, vatten och friluftsliv omfattas av de övergripande utvecklingsstrategierna:

5. Stärk Nyköpings identitet och livsmiljö
7. Hushåll med mark- och vattenresurser
10. Bevara, utveckla och stärk den regionala och kommunala grön- och blåstrukturen.
11. Värna och utveckla naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster

[Läs mer om utvecklingsstrategierna.](#)

Utöver dessa övergripande strategier gäller även följande strategier:

1. Säkerställ variationsrikedomen av naturtyper och deras spridningskorridorer.

Planera för tillräckligt med grön- och vattenområden och behovet av spridningskorridorer så att naturligt förekommande växt- och djurarter ska kunna fortleva i livskraftiga bestånd.

2. Säkerställ vattenkvaliteten och den biologiska mångfalden tillsammans med den kemiska statusen i vattendrag, sjöar och hav.

Planera för goda avlopps- och dagvattenlösningar och bibehållande av naturliga stränder och grunda vatten.

Ställningstaganden

Här redovisas generella ställningstaganden som gäller Grönstruktur, vatten och friluftsliv. I kartan redovisas ställningstaganden för de olika typerna av

grönstruktur-, vatten- och friluftsliv samt områdesspecifika ställningstaganden.

Generella ställningstaganden

- Vid detaljplaneläggning och lovgivning av ny bebyggelse och markanspråk ska stor hänsyn tas till platsens landskapsbild, natur- och kulturvärden samt till friluftslivets intressen.

Grönområden i centralorten

- Grönområden av tillräcklig och ändamålsenlig storlek, med många funktioner och värden ska finnas i bebyggelsen.
- Befintlig grönstruktur ska i möjligaste mån bevaras i centralorten. Grönstruktur får endast tas i anspråk om dess värden de tillhandahåller kan ersättas vid exploateringen.
- Ny bebyggelse bör inte ske på mark som utgör värdefullt närströvsområde eller utvecklingsområde natur.
- Nyköpingsån med "Årummet" utgör ett av Nyköpings centralorts mest karaktäristiska och framträdande drag och ska fortsätta att värnas och utvecklas.

Ekosystemtjänster

- Grön- och vattenområden ska finnas i tillräcklig omfattning och kvalitet för att kunna bidra till ekosystemtjänster så som dagvattenhantering, luftrening, beskuggning, temperaturutjämning, pollinering, friluftsliv och biologisk mångfald.
- Vid exploatering av grönområden ska områdets ekosystemtjänster identifieras, värderas och ersättas eller kompenseras.
- Planeringen ska eftersträva mångfunktionella ytor.

Friluftsliv

- Kommunen ska planera för god tillgänglighet till friluftsanläggningar av god kvalitet i anslutning till permanent bebyggelse.

- Parker, närströvområden, förbindelsstråk och gröna kilar är strategiskt värdefulla för friluftsliv, rekreation och fysisk aktivitet. De ska beaktas i planeringen och åtgärder som påtagligt kan skada deras friluftlivsvärden ska undvikas.
- Åtgärder och bebyggelse som kan skada värdefull mark för rörliga friluftslivet bör inte tillkomma.
- Vid planering ska barriärbildande infrastruktur som begränsar rörligheten inom eller mellan grönområden undvikas, alternativt åtgärdas genom lämpliga passager.
- Vid exploatering och planläggning ska hänsyn tas till närliggande friluftsområden.
- Leder och spår ska beaktas i planeringen.
- Nya bryggor och småbåtshamnar ska i första hand samlokaliseras med befintliga bryggområden eller till redan ianspråktagna och påverkade vattenområden som inte medför behov av återkommande muddring.
- Viktiga mark- och vattenområden som är av betydelse för allmänhetens och permanentboendes tillgänglighet till kust och skärgård, såsom bryggor med tillhörande områden, bör långsiktigt säkerställas.
- Organiserad turboattrafik och fler möjligheter till boendeanläggningar av olika slag ska gynnas i kust- och skärgårdsområdet.

Hav, kustvatten, sjöar och vattendrag

- Vid ändrad markanvändning, exploatering och åtgärder som påtagligt kan påverka vattenförekomster ska påverkan bedömas och åtgärder vidtas för att minimera påverkan.
- Fysiska planeringen, lovgivning och markanvändningen ska genom väl planerad dagvattenhantering ta hänsyn till och stärka vattenkvaliteten, den kemiska statusen och den biologiska mångfalden i sjöar, vattendrag, hav och kustvatten.
- Kommunens fysiska planering och markanvändning ska särskilt ta hänsyn till och stärka påverkade vattenförekomster så att en bättre ekologisk status uppnås och miljökvalitetsnormerna för vatten uppfylls.
- För att långsiktigt värna skärgårdens friluftsvärden, värdefulla grundområden för fisk och ett rikt fågelliv ska vindkraft undvikas i skärgården.

- Lokalisering av vattenbruksanläggningar ska undvikas helt inom värdefulla och/eller känsliga vattenmiljöer eller där vattengenomströmningen är liten.
- Anläggningar för vattenbruk bör inte lokaliseras där det går kablar och ledningar på botten eller på så sätt att de kan hindra båttrafik eller yrkesfisket.
- Kommunen ska bidra till naturligt förekommande fiskbestånd genom att freda grunda havsvikar eller att undanröja vandringshinder i kustmynnande vattendrag.
- Vid exploatering ska särskild hänsyn tas till grunda havsområden och havsvikar identifierade med höga naturvärden.
- Vid planering av strandnära bebyggelse ska gemensamma båthamnar eftersträvas för att minska störningseffekten i vattenmiljön.

Nuläge och bakgrund

I Nyköpings kommun finns en variationsrik natur som har hög biologisk mångfald och goda möjligheter till friluftsliv hela året. Särskilt karaktäristiskt och unikt är den lågexploaterade öriska skärgården med betydande natur- och rekreationsvärden. Flera områden är skyddade som naturreservat samt djurskyddsområden. Karaktäristiskt är också kommunens många gods och gårdar med kulturlandskap med lång kontinuitet, ädellövmiljöer och alléer.

Mycket goda odlingsbetingelser finns i Kiladalen, runt Stigtomta, Husby-Oppunda, Runtuna och Tystberga. De stora sammanhängande barrskogsområdena i Kolmården och runt sjön Båven med sina förkastningsbranter har viktiga kvaliteter i form av tyst miljö och stora opåverkade områden. Sjön Båven och åarna Nyköpingsån, Kilaån och Svärtaån hyser unika kvaliteter med förekomst av flera för landet viktiga arter såsom tjockskalig målarmussla, havsvandrande öring, mal och ål.

Kommunen har stora orörda havsområden där särskilt de grunda havsvikarna är av stor betydelse som yngelplatser för havslevande djur och växter. Trots de höga naturvärden som en del av våra vatten uppvisar så är de flesta vattendragen och sjöarna i Nyköpings kommun betydligt påverkade av mänskliga aktiviteter såsom föroreningar, övergödning, dammbyggen och nivåförändringar. Utvecklingen och bevarandet av kommunens havsmiljöer påverkas och styrs till stor del av att riksintressena för rörligt friluftsliv och turism, naturvård, friluftsliv, sjöfart och yrkesfiske samt försvarets intressen täcker större delen av området.

Tillgången till områden för friluftsliv nära hemmet för rekreation, lek, motion och möten i form av parker, strövvänliga skogsområden, vandrings- och cykel- och kanotleder är i stort sett god. I några stadsdelar som Öster, Väster, och Högbrunn finns dock en brist på tillgängliga grönområden. I takt med ökad exploateringen ökar dock risken för förslitning av parker och närströvområden. De tätortsnära grönområdena har en funktion för ekosystemtjänster men dessa är inte utredda.

Regionalt viktigt är kust- och skärgårdsområdet med besöksnoder som Stendörren, Svärdsklöva och Nävekvarn. Tillgängligheten till badplatser och strandområden är dock begränsad på grund av privata tomter och vassrika stränder. Denna problematik ger även begränsad tillgänglighet människor med funktionsnedsättning. Behovet av serviceanläggningar är servering, ramper och iläggingsplatser för båtar och kanoter, parkeringsplatser för bilar och toaletter är därför stort både sommar och vintertid. För sjön Båven och stora delar av Östersjökusten är strandskyddet utvidgat till 300 meter.

Gå direkt till grönstrukturkartan

Lämna synpunkter

Samrådet pågick 12 mars - 26 juni 2020.

Kulturmiljö

Kulturmiljön omfattar allt i vår miljö som människan har påverkat, direkt eller indirekt. Det innebär att nästan allt vi ser är kulturmiljö och det kan exempelvis röra sig om bebyggelse, lämningar på land eller i vatten eller hela landskap.

I Nyköpings kommun finns en mångfald av kulturmiljöer på landsbygden, i tätorterna och i centralorten som utgör en viktig del i kommunens attraktivitet och identitet. Avtrycken från tidigare epoker i form av kulturhistoriska minnesmärken, unika karaktärsdrag och attraktiva miljöer är en viktig förutsättning för kommunens attraktionskraft och för en hållbar utveckling, miljömässigt, ekonomiskt och socialt.

Årsringar i bebyggelsen skapar identitet åt en plats, en karaktär och variation som är en stor tillgång när våra stads- och landsbygdsmiljöer utvecklas. Dessa årsringar bör tas tillvara i framtida utveckling av centralort och landsbygd och nya årsringar bör influeras av ny tidstypisk arkitektur enligt nya stadsbyggnadsideal.

Kulturmiljön i Nyköping år 2040

År 2040 bidrar kulturmiljöerna i Nyköpings kommun till kontinuitet i centralortens och landsbygdens karaktär och till en upplevd trygghet och tydlighet i var man befinner sig. Detta genom att kulturmiljöerna och kulturvärdena tas tillvara och utgör en självklar, synlig och uppmärksam del i Nyköpings kommuns attraktivitet och identitet. Samtidigt har nya årsringar tillåtits få bidra till identiteten med sin tidstypiska karaktär.

Globala mål för hållbar utveckling

Det här temakapitlet bidrar särskilt till följande globala mål:

- **Hållbara städer och samhällen, mål 11:** Kulturhistoriska och estetiska värden har stor betydelse för utvecklingen av hållbara och attraktiva

livsmiljöer. Översiktsplanens intention är att vara en förebild i samspelet mellan bevarande och utveckling.

- **Hållbar konsumtion och produktion, mål 12:** Vid all planering ska befintliga kulturmiljöer och platsens unika karaktärsdrag identifieras och analyseras så att de kan omhändertas på rätt sätt och bidra till en god gestaltad livsmiljö. Vid behov ska kulturvärden skyddas.
- **Fredliga och inkluderande samhällen, mål 16:** Kommunen ska verka för att kulturvärdena uppmärksammas för att därigenom stärka medborgares och fastighetsägares förståelse, delaktighet och ansvarstagande för den egna kulturmiljön.

Strategier

Kulturmiljön omfattas av den övergripande utvecklingsstrategin:

5. Stärk Nyköpings identitet och livsmiljö

[Läs mer om utvecklingsstrategierna.](#)

Ställningstaganden

Här redovisas generella ställningstaganden som gäller kulturmiljön. I kartan redovisas ställningstaganden för utpekade kulturmiljötyper och områdesspecifika ställningstaganden.

Generella ställningstaganden

- Nyköpings kommuns identitet ska stärkas genom att värdena i kulturmiljön uppmärksammas och tas tillvara.
- Befintliga kulturmiljöer och unika karaktärsdrag på platsen ska identifieras och analyseras för att sedan tas tillvara i utvecklingen och bidra till den nya bebyggelsens attraktionskraft och identitet. Vid behov ska kulturvärdena skyddas med planbestämmelser.
- Kulturvärden ska alltid beaktas i kommunens planering, lovgivning och byggande. Tillägg och förändringar ska ta hänsyn till och samspela med befintliga byggnaders, bebyggelseområdets och landskapets värden och kvaliteter. Ny bebyggelse och nya anläggningar ska lägga till en årsring utan att radera ut tidigare generationers spår.

- Värdefulla byggnader och miljöer, bland annat inom befintliga verksamhetsområden, ska om möjligt tas tillvara och utvecklas för nya ändamål.
- Ett kommunövergripande kulturmiljöprogram bör tas fram som beskriver kommunens kulturmiljövärden i landskap och bebyggelse och hur de kan fungera som en resurs vid utveckling.
- Kommunen ska särskilt uppmärksamma kulturvärdena för att stärka medborgares och fastighetsägares förståelse, delaktighet och ansvarstagande för den egna kulturmiljön.
- Följande planeringsunderlag som beskriver kommunens kulturhistoriska värden ska användas i planeringen:
 - Kulturhistorisk områdesbeskrivning av tätorten 2019
 - Kulturhistorisk byggnadsinventering centrum, 2015/2016
 - Stadssiluettanalys, 2018
 - Bygd och Miljö del 1, 1988
 - Sörmlandsbygden, 1988

Nyköping centralorts kulturmiljövärden

- Den befintliga bebyggelsen i Nyköpings centralort har en lång historia och hur staden har utvecklats kan tydligt läsas i bebyggelsen. När centralorten utvecklas och kompletteras ska dess historiska utveckling och de karaktärer som präglar staden fortfarande vara tydliga och avläsbara.
- I stadskärnan är omsorgen om gestaltning särskilt viktig. Bebyggelsen ska utformas och utvecklas med omsorg om dess unika historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden. Tillägg och förändringar ska samspela med och respektera kvaliteter och värden i den befintliga bebyggelsen.
- Konsekvensanalyser för kulturmiljön ska, vid behov, upprättas.

Kulturmiljöer i vatten

- En sårbarhetsanalys bör göras över vilka vattenområden som sannolikt kan hysa maritima kulturmiljöer.

- Vid inrättande av nya farleder, kabeldragningar, muddringar och nya anläggningar i vatten ska en marin arkeologisk förundersökning övervägas och hänsyn tas till maritima kulturmiljöer och fartygslämningar.

Nuläge och bakgrund

Nyköpings landsbygd präglas till stor del av ett rikt och attraktivt kulturlandskap. De stora godsena med sina slott och herrgårdar med tillhörande alléer och parker, bergsbruken vid Tunaberg, äldre kyrk- och skolbyar, ensamgårdar samt torp och backstugor utgör alla delar av landsbygdens kulturlandskap. Landskapet är varierat med omväxlande skogs- och kulturlandskap och längs med kusten finns ett fåtal men unika skärgårdsmiljöer bevarade. De förhållandevis korta avstånden mellan olika kulturmiljöer gör dem lättillgängliga för besökare. Många av dessa kulturmiljöer omfattas av riksintresse, men utan mer konkreta skydd eftersom de ligger utanför detaljplan.

I kommunens mindre tätorter och byar är kulturvärdena ofta knutna till antingen kyrko- och skolmiljöer eller till industri- och bruksmiljöer samt till tidigare järnvägsstationer. Kulturmiljöerna ingår oftast inom detaljplanelagt område men är sällan skyddade då många av tätorternas detaljplaner är gamla.

Vissa av kommunens kulturmiljöer har idag ett lagstadgat skydd som fornlämning och byggnadsminne, men många objekt och miljöer står utan skydd i detaljplan.

Centralorten har med sin äldre stadskärna och långa historia en mångfald av kulturmiljöer som bidrar starkt till centralortens identitet och attraktivitet; såsom Nyköpingshus, stora torget och miljöerna i rutnätsstaden. Många av kulturmiljöerna finns inom gångavstånd från varandra. Flera av de mest värdefulla kulturmiljöerna ligger inom riksintresset för stadskärnan och är inom detaljplanelagt område, men förhållandevis få kulturmiljöer är skyddade i detaljplan.

Gå direkt till kulturmiljökartan

Lämna
synpunkter

Samrådet pågick 12 mars - 26 juni 2020.

Landsbygd

Landsbygden utanför Nyköpings centralort består av mindre tätorter, byar och bebyggelse av gles karaktär. Geografiskt avgränsas landsbygd i Nyköpings kommun som området utanför Nyköpings centralort, Stockholm Skavsta, Bergshammar, Svalsta, Enstaberga och Sjösa.

Nyköpings kommuns kust och skärgård är en del av landsbygden och innefattar sträckan från gränsen vid Norrköpings kommun till gränsen vid Trosa kommun, bortsett från Oxelösunds kustområde. Nyköpings kommun har ett unikt läge vid havet med en attraktiv kuststräcka och skärgård. Landsbygden med skärgård är en viktig del av Nyköping kommuns attraktionskraft och tillväxt.

Den är också en viktig producent av hållbara produkter och råvaror. Jordbruket i kommunen behövs för att säkerställa livsmedelsproduktionen lokalt i ett långsiktigt perspektiv, vilket har blivit allt viktigare till följd av klimatförändringarna. Jordbruket bidrar dessutom till ett öppet landskap med kulturella och biologiska värden som även gynnar besöksnäringen.

En bofast befolkning på landsbygden är en förutsättning för att såväl ekonomiska värden, naturresurser och kulturlandskap ska kunna tillvaratas. Den levande landsbygden är en del av Nyköpings kommuns utveckling som bidrar till ekonomisk hållbarhet genom goda förutsättningar för besöksnäring och annat företagande.

Nyköpings landsbygd år 2040

År 2040 har flera av landsbygdens tätorter och småorter växt befolkningsmässigt och bidrar till landsbygdens utveckling för såväl verksamheter som för bostäder. Skillnaden mellan stad och landsbygd samt avstånden inom kommunen har minskat i och med teknikens utveckling. Landsbygden har utvecklats hållbart genom att bebyggelse har koncentrerats till tätorter och småorter.

Utvecklingen av landsbygden har skapat ett bättre underlag för ett hållbart resande i form av kollektivtrafik och annan service. En koncentrerad bebyggelse som utgått från tätorterna har skapat en ekologiskt hållbar

landsbygd där jordbruksmark och större sammanhängande naturområden inte fragmenterats sönder.

Nyköpings kust- och skärgårdsområde är en stark attraktionskraft. Området har viktiga kvaliteter med sin värdefulla och vackra naturmiljö med attraktiva friluftsområden. Kustområdet är tillgängligt då det är lätt att ta sig till besöksmål till fots, med cykel, båt eller samordnade transportlösningar på land och i vatten. Det är lätt att hitta information om natur- och friluftsområden, där flera är tillgänglighetsanpassade. Kusten och skärgården har goda förutsättningar för företagande och ekoturism.

Kommunens kust och skärgård är långsiktigt hållbar tack vare att serviceplatser för båttrafik har skapats, marina naturvärden är prioriterade och stora delar av skärgården har ett långsiktigt skydd.

Globala mål för hållbar utveckling

Det här temakapitlet bidrar särskilt till följande globala mål:

- **Hälsa och välbefinnande, mål 3:** En landsbygd med öppna landskap och välbevarad natur fyller en viktig funktion i människors liv och välbefinnande. Närheten till naturen är starkt kopplat till god hälsa genom att det exempelvis möjliggör ett aktivt friluftsliv.
- **Hav och marina resurser, mål 14:** Kusten och skärgårdens orördhet, karaktär och landskapsbild ska tillvaratas på ett hållbart sätt, till exempel genom att ny bebyggelse placeras intill befintlig bebyggelse.
- **Ingen hunger, mål 2:** Jordbruket i kommunen behövs för att säkerställa en hållbar livsmedelsproduktionen i ett långsiktigt perspektiv, vilket har blivit allt viktigare till följd av klimatförändringarna. I översiktsplanen värnas all produktiv jordbruksmark.

Strategier

Nyköpings landsbygd omfattas av sju av de övergripande utvecklingsstrategierna:

1. Bebyggelse ska utvecklas där det finns service och infrastruktur
2. Bebyggelse ska lokaliseras i lägen med god kollektivtrafik
3. Utveckla och kraftsamla i noder
5. Stärk Nyköpings identitet och livsmiljö
7. Hushåll med mark- och vattenresurser
10. Bevara, utveckla och stärk den regionala och kommunala grön- och blåstrukturen.
11. Värna och utveckla naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster

[Läs mer om utvecklingsstrategierna.](#)

Utöver dessa övergripande strategier gäller även följande strategier:

1. Främja en levande landsbygd

Nyköpings kommun ska främja en levande landsbygd och växande mindre tätorter genom att prioritera mark- och vattenanvändning som jordbruk, bostäder och service som skapar förutsättningar för en befolknings- och näringslivstillväxt.

2. Bevara kusten och skärgården

Kusten och skärgårdens orördhet, karaktär och landskapsbild ska värnas på ett långsiktigt hållbart sätt.

3. Utveckla besöksnoder

Utveckla besöksnoder som gynnar besöksnäringen och gör kust och skärgård tillgängliga i samklang med dess natur- och kulturvärden.

Ställningstaganden

Här redovisas generella ställningstaganden som gäller Nyköpings landsbygd. Ställningstaganden som berör landsbygden finns även under respektive temakapitel som transporter, grönstruktur, kulturmiljö miljö- och

riskfaktorer med flera. I kartan redovisas områdesspecifika ställningstaganden.

Generella ställningstaganden

- Detaljplan kan krävas för ny enskild byggnad i större orter eller i sammanhållen bebyggelse med nio eller fler huvudbyggnader, samt i randzon till dessa.
- Vid detaljplaneläggning och lovgivning ska ny bebyggelse lokaliseras intill befintliga bystrukturer samt vara anpassade till platsens förutsättningar, såsom landskapsbild, historiskt och befintligt bebyggelsemönster, natur- och kulturvärden samt tillgodose möjligheterna för rekreation och friluftsliv.
- Placering av nya byggnader bör ske i traditionella lägen så att de passar in i landskapet. Undvik iögonfallande placeringar i öppna landskap eller högt uppe på en kulle. Traditionellt har bebyggelse uppförts i något upphöjda lägen, framför skogsbryn, i sydsluttningar, ofta nära väg och nära befintlig bebyggelse.
- Hänsyn ska tas till den lokala bebyggelsetraditionen vid nybyggnation, tillbyggnader och förändring av befintlig bebyggelse vad gäller proportioner, volymer, riktningar, material och färger.
- Tomtplats och byggnader ska anpassas till de terrängförhållanden som råder så att sprängning, schaktning och utfyllnad undviks. Bevara vegetation som bebyggelsen kan integreras i.
- Den biologiska mångfalden liksom skogs- och odlingslandskapets kulturmiljövärden ska väga tungt vid utveckling av landsbygden.
- Anläggningar som gynnar besöksnäring och friluftsliv, service och areella näringar och annan landsbygdsutveckling bör prioriteras. Anläggningar bör undvikas i närheten av värdefulla naturområden som är känsliga för störningar.
- Trafiksäkerheten för gång- och cykel ska förbättras längs större landsortsvägar.
- Kopplingar till omkringliggande bebyggelseområden, servicefunktioner, natur- och kulturmiljöer samt områden för rekreation och friluftslivet ska beaktas vid bebyggelseutveckling.

Kusten och skärgården

- Bebyggelse och anläggningar bör placeras och utformas så att negativ påverkan på landskapsbild och på natur- och kulturmiljövärden minimeras.
- Öar utan bebyggelse ska inte bebyggas på grund av negativ påverkan på landskapsbild och natur- och kulturmiljövärden. Anläggningar av stort allmänt intresse kan utgöra undantag.
- Enstaka ny bebyggelse kan tillåtas på öar som redan idag är bebyggda. Bebyggelsen bör då lokaliseras till den del av ön som redan är bebyggd och ha en begränsad byggrätt.
- Tillkommande bebyggelse ska samlas i större sammanhängande grupper.
- Enstaka nya (1-2) bostäder kan tillåtas i direkt anslutning till befintlig bebyggelse inom gångavstånd från busshållplats (högst 800 m, gångvägen) och där godkänd avloppshantering kan säkerställas.
- Prioritera en god tillgänglighet till natur- och friluftsområden särskilt vid utpekade besöksnäringsnoder samt viktiga målpunkter som till exempel badplatser och besöksbryggor. Naturtypens tålighet mot slitage och känslighet för störningar ska tas med i bedömningen.
- Möjligheter till övernattnig i kust- och skärgårdsområden i närhet till centralorten Nyköping bör utvecklas ytterligare med olika former av boendeanläggningar.
- Områden som är av betydelse för en utveckling av båt i linjetrafik i kust- och skärgårdsområdet bör säkerställas i planering och lovgivning.
- Tillgänglighet till bryggor ska värnas och utvecklas.
- Viktiga mark- och vattenområden som är av betydelse för allmänhetens och permanentboendes tillgänglighet till kust och skärgård, såsom bryggor med tillhörande områden, bör långsiktigt säkerställas.
- Nya bryggor och småbåtshamnar ska i första hand samlokaliseras med befintliga bryggområden eller till redan ianspråktagna och påverkade vattenområden som inte medför behov av återkommande muddring.
- Gemensamma lösningar är att föredra framför enskilda.
- Särskilt höga krav ska ställas på avlopp- och dagvattenlösningar vid permanentning av fritidshusområden inom kust och skärgård.

Nuläge och bakgrund

Nyköpings kommuns landsbygd präglas av det unika sörmländska kulturlandskapet, ett småbrutet jordbrukslandskap med många herresäten, skogsområden och närheten till vatten. Den traditionella försörjningen har varit jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske.

Landsbygdens orter har sedan lång tid tillbaka en stark självständig identitet och har olika förutsättningar beroende på storlek, läge och historia. Bebyggelsen har traditionellt placerats i övergången mellan det öppna landskapet och skogen. Tätorterna har oftast ursprung i goda transportlägen, i äldre tid längs vattenleder eller där vägar möts och senare vid järnvägsstationer.

Kusten och skärgården är unik då den är relativt orörd och oexploaterad och har ett levande natur- och kulturlandskap och flera naturreservat med ett rikt växt- och djurliv. En historisk förklaring till att skärgården är så obebyggd är att skärgårdsmarkerna tillhör större slott och herresäten som har önskat behålla ägorna intakta.

Friluftslivet är rikt med en varierande natur med många tillgängliga naturreservat med vandringsleder, målpunkter och delvis utvecklad besöksnäring. Området har också attraktiva boendemiljöer med en efterfrågan på nya tomter och möjlighet att utveckla befintliga fritidshus till permanentboendestandard.

Kusten och skärgården har begränsad busstrafik och anropsstyrd skärgårdstrafik finns. Tillgängligheten är även begränsad för fritidsbåtar då det endast finns ett fåtal besöksbryggor.

Fisket består av yrkesfiske och fritidsfiske. I Nyköpings kommun, liksom utmed resten av Östersjökusten, finns få aktiva yrkesfiskare kvar. Det finns dock goda förutsättningar för sportfiske.

Utvecklingen och bevarandet av kommunens kust och skärgård påverkas och styrs till stor del av att riksintresse för naturvård, kulturmiljö, rörligt friluftsliv, friluftsliv, högexploaterad kust, sjöfart och yrkesfiske täcker större delen av området.

Gå direkt till landsbygdkartan

Lämna synpunkter

Samrådet pågick 12 mars - 26 juni 2020.

Näringsliv

Näringslivet omfattar i översiktsplanen alla kategorier av näringsidkande verksamheter som kan vara i behov av mark. Det handlar framförallt om ytor för industri och lager, besöksnäring, jord- och skogsbruk samt för kontor, handel och service.

Turism och besöksnäringen är en viktig del i Nyköping kommuns profil och varumärke. Besöksnäringen i kommunen bidrar till att marknadsföra regionen nationellt och internationellt samtidigt som den också har stor betydelse för att behålla service i tätorter och på landsbygden.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv är en förutsättning för hållbar utveckling eftersom näringslivet genererar tillväxt som möjliggör välfärd. Näringslivet skapar arbetstillfällen och är också leverantör för de tekniska lösningar och tjänster som hanterar utmaningarna kring exempelvis klimat, vatten och resursförbrukning.

En ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av kommunens näringsliv innebär bland annat att kraftsamla besöksnäringen kring besöksnäringssnoder och -stråk för att hushålla med kommunens mark- och vattenresurser och undvika att fragmentera upp landskapet. Det är också viktigt att placera nya verksamhetsområden så de effektivt kan nyttja befintlig infrastruktur så transporter kan ske med låg klimatpåverkan. Vid planering av utvecklingsområden för blandstad, där arbetsplatser, handel, bostäder och fritidsutbud finns i nära anslutning till varandra, gör att behovet av transporter minskar. Liv och rörelse i ett område under en längre tid av dygnet, gör att det känns tryggare och mer tillgängligt.

Näringsliv i Nyköping år 2040

År 2040 har Nyköpings kommun ett starkt näringsliv som skapar många arbetstillfällen, det bidrar till en livfull och attraktiv stadskärna med spontana möten och en levande landsbygd dygnet runt och året om. Stadskärnan och dess kulturmiljöer, med butiker, service- och kontorsarbetsplatser, torghandel, caféer, restauranger samt platser för utbildning och kulturaktiviteter är en viktig förutsättning för kommunens fortsatta utveckling och attraktivitet.

Kommunen har en god tillgång på verksamhetsmark för etablering, expansion med hög tillgänglighet och goda logistiklägen. Det har lett till att fler företag har valt att etablera sig eller expandera i kommunen. Nyköpings kommun har även en god tillgänglighet till hamnen i Oxelösund både via land och vatten vilket har lett till en utveckling av näringslivet.

Kommunen har en markreserv som gör att olika typer av verksamheter kan erbjudas mark i olika skeden, som till exempel detaljplanerad mark, markavsnitt med planprogram och mark utpekad för framtida exploatering. Att samordna och yteffektivisera nya etableringar är viktigt, oavsett om de ligger bostadsnära eller i renodlade verksamhetsområden.

Den starka besöksnäringen i kommunen har bidragit till en positiv utveckling i både tätorterna och på landsbygden och skapat goda förutsättningar till företagandet och invånarnas möjlighet att försörja sig utanför centralorten.

Globala mål för hållbar utveckling

Det här temakapitlet bidrar särskilt till följande globala mål:

- **God utbildning för alla, mål 4:** God tillgång till kvalificerad utbildning är en viktig faktor för att säkerställa ett konkurrenskraftigt näringsliv och en god ekonomisk hållbarhet.
- **God hälsa och välbefinnande, mål 3:** Besöksnäringen i kommunen har stort fokus på friluftsliv och andra upplevelsebaserade besöksmål, som alla bidrar till ökad hälsa och välbefinnande. För att stärka besöksnäringens attraktivitet är det viktigt att i planeringen säkerställa tätortsnära och kollektivtrafiktäna mark för bad, camping och övernattningsanläggningar.
- **Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 8:** När det gäller utveckling av handels- och verksamhetsområden ska dessa lokaliseras med hänsyn till områden med god tillgänglighet via gång, cykel och kollektivtrafik. Det öppnar möjligheter för alla arbetstagare.

Strategier

Näringsliv berörs av följande övergripande utvecklingsstrategier:

1. Bebyggelse ska utvecklas där det finns service och infrastruktur
2. Bebyggelse ska lokaliseras i lägen med god kollektivtrafik
3. Utveckla och kraftsamla i noder
4. Skapa varierad bebyggelse
6. Skapa goda lägen för verksamheter
7. Hushåll med mark och vattenresurser
8. Stärk de regionala sambanden
9. Öka förutsättningarna för hållbart resande

[Läs mer om utvecklingsstrategierna.](#)

Utöver dessa övergripande strategier gäller även följande strategier:

1. Skapa och stärk besöksnäringsnoder och besöksnäringsstråk

Genom att fokusera på utpekade besöksnäringsnoder och besöksnäringsstråk i kommunen skapas förutsättningar för hållbar besöksnäring. Besöksnäringens olika aktörer kan då stödja varandra till gagn för såväl kommuninnevånare som besökare utifrån.

2. Eftersträva klustring

Klustring innebär att snarlika verksamheter förläggs till särskilt utvalda områden så att de tillsammans stärker sin konkurrenskraft. Klustring av liknande verksamheter gör att resurser och infrastruktur kan samutnyttjas och ett ökat samarbete kan utvecklas.

Ställningstaganden

Här redovisas generella ställningstaganden som gäller näringsliv och verksamheter. Ställningstaganden som berör näringsliv och verksamheter även under respektive temakapitel som transporter, grönstruktur, kulturmiljö miljö- och riskfaktorer med flera. I kartan redovisas områdesspecifika ställningstaganden.

- Kommunen ska möjliggöra för näringslivets expansion genom att säkerställa tillgången på detaljplanerad mark för verksamhetsändamål.
- Branschprognoser och annan relevant fakta som beskriver trender, behov, tillgång och efterfrågan för näringslivet i kommunen ska användas som stöd för strategisk planeringen.
- Arbetsplatser och verksamheter som inte är störande, som inte medför störande trafik och där byggnaderna gestaltningsmässigt kan anpassas till omgivande bebyggelse, bör finnas i och i direkt anslutning till bostadskvarter.
- Ytkrävande verksamheter samt etableringar som på grund av att de är störande eller att de medför störande trafik ska lokaliseras i verksamhetsområden utanför tätorterna med närhet till god transportinfrastruktur.
- Aktiviteter som alstrar störande buller, ska lokaliseras till redan bullerpåverkade områden.
- Handels- och arbetsplatsintensiva verksamhetsområden ska lokaliseras till områden med god tillgänglighet via gång, cykel och/eller kollektivtrafik.
- Vid planläggning av större bostadsetableringar, särskilt i mindre tätorter, ska mark avsättas för dagligvaruhandel och/eller annan närservice.
- Vid omvandling eller förtätning av verksamhetsområden ska verksamheternas behov av likvärdig ersättningsmark tillgodoses på en annan plats inom kommunen.
- Kommunen ska prioritera satsningar på destinations- och evenemangsturism som boendeanläggningar, sevärdheter samt upplevelse- och rekreationsanläggningar i anslutning till utpekade besöksnäringsnoder och besöksnäringsstråk.
- Tätortsnära bad-, upplevelse-, rekreations- och övernattningsanläggningar ska så långt som möjligt lokaliseras till områden med god tillgänglighet via gång, cykel och/eller kollektivtrafik.

Nuläge och bakgrund

Nyköping har ett differentierat, konkurrenskraftigt och växande näringsliv. Branschbalansen är god och Nyköping har en modern företagsstruktur med många små och medelstora företag med god tillväxttakt. En starkt bidragande faktor till Nyköpings attraktionskraft är det geografiska läget med goda kommunikationsmöjligheter med tåg, bil och flyg samt närheten till skog, sjöar och hav.

Grunden för Nyköpings näringslivstillväxt är det befintliga näringslivet. Att de entreprenörer som redan finns i kommunen har goda förutsättningar att verka och växa har högsta prioritet. Kommunen arbetar samtidigt proaktivt för att attrahera nya företag och investerare som vill satsa långsiktigt och som kompletterar det lokala utbudet och stärker kommunens profil.

År 2018 fanns det ca 4 500 registrerade företag i kommunen varav 1 500 på landsbygden. Allt fler företag etablerar sig i Nyköping, inte minst inom byggbranschen och tjänstesektorn. Detta är i hög utsträckning kopplat till byggandet av Ostlänken och den stora satsningen på bostadsbyggandet som pågår. Ostlänken och utvecklingen av området kring Stockholm Skavsta flygplats innebär stora utvecklingsmöjligheter för lokala företag men kommer också att attrahera företag inom nya branscher.

Efterfrågan på mark för verksamheter är hög, särskilt gäller det mark längs E4-an. Med de planerade omvandlingarna av citynära verksamhetsområden till bostadsområden, kommer efterfrågan på ersättningsmark vara stor. En drivande faktor är att arbetsmarknaden mellan Linköping och Stockholm successivt växer samman. Med ökade personflöden finns underlag för nya etableringar där god internationell tillgänglighet, lägre markkostnader än i storstadsområden och närhet till kompetens är avgörande.

En annan viktig och växande näring är besöksnäringen. Den har bidragit till den positiva bilden av Nyköping och har genom expansion och nyetableringar skapat många arbetstillfällen. Besöksnäringen i kommunen är ofta småskalig och bedrivs i mindre företag. Det är viktigt att kommunen skapar förutsättningar för att behålla och utveckla dragningskraften för olika besöksmål, och se till att besöksnäringens intressen kan vägas mot andra markanvändningsintressen.

Nyköping har en stadsnära landsbygd som ligger i det stora tillväxtstråket mellan Stockholm och Norrköping. Infrastruktur och goda kommunikationer innebär en närhet till en stor arbetsmarknad. På landsbygden i Nyköping är cirka 1500 företag verksamma, där de flesta är mikroföretag (mindre än 10 anställda). Företagen är främst verksamma inom jord- och skogsbruk, entreprenad och bygg, konsulttjänster och besöksnäringen.

Idag finns dagligvaruhandel i Tystberga, Vrena, Stigtomta, Jönåker och Nävevarn. Handeln på dessa tätorter fyller en viktig funktion som en naturlig mötesplats och nav för social sammanhållning.

Gå direkt till
kartan

Lämna
synpunkter

Samrådet pågick 12 mars - 26 juni
2020.

Utbildning och samhällsservice

Utbildning och samhällsservice omfattar offentliga lokaler och funktioner såsom förskolor, skolor, vård- och stödboenden av olika slag. Likaså ingår vårdcentraler och sjukhus samt räddningstjänst och polis.

Tillgänglighet till en jämlik utbildning och samhällsservice för alla oavsett ålder, kön och etnicitet är grundläggande byggstenar i ett hållbart samhälle. För att Nyköping ska fortsätta att vara en attraktiv kommun som människor vill bo och verka i behöver behovet av samhällsservice tillgodoses. Det betyder att funktionerna ska finnas på rätt ställen i kommunen, till exempel nära kollektivtrafik, samt vara rätt dimensionerade.

Det är även viktigt att den fysiska planeringen utgår från en utveckling av kommunen där det redan finns befintlig kapacitet när det gäller lokaler och funktioner för utbildning och samhällsservice.

Utbildning och samhällsservice i Nyköping år 2040

I Nyköping år 2040 har alla människor i kommunen tillgång till utbildning, sjukvård och övrig samhällsservice på jämlika villkor och det är möjligt att ta sig till platser där funktionerna finns på ett tryggt och miljömedvetet sätt. Barn och unga har tillgång till en förskola eller skola som det är lätt, tryggt och säkert att ta sig till. Förskolor, skolor, vård och omsorgsboenden har i direkt anslutning tillgång till tillräckligt stora och variationsrika utemiljöer som erbjuder upplevelserika miljöer för de olika sinnena och som uppmuntrar till rörelse. Barnen har nära till naturen bland annat i form av skolskogar och andra grönområden. Genom detta stimuleras barnens fysiska och psykiska utveckling.

Högre utbildning, kvalificerad utbildning och open university finns etablerat i kommunen och goda kommunikationer finns till universitets- och högskoleorter. På så vis möts behoven av kompetent arbetskraft och möjligheten till livslångt lärande. Det enkelt att hitta studentbostad i kommunen oavsett studieform och studieort.

Det finns god tillgång till mark för olika former av bostäder för äldre, funktionsnedsatta och socialt utsatta personer, lokaliserade i

bostadsområden med tillgång till goda kommunikationer och kommersiell service.

Globala mål för hållbar utveckling

Det här temakapitlet bidrar särskilt till följande globala mål:

- **Hälsa och välbefinnande, mål 3:** God hälsa är en viktig förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och bidra till samhällets utveckling. Investeringar i hälsa är en återinvestering i samhällets utveckling i stort.
- **God utbildning för alla, mål 4:** Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet och är en av de viktigaste grunderna för välbefinnande, hälsa och jämställdhet i varje samhälle. Våra förskolor, skolor och övrig samhällsservice fyller en viktig funktion att bidra till detta.
- **Minskad ojämlikhet, mål 10:** Alla människors rätt till utbildning av god kvalitet är en nyckel för att bygga ett demokratiskt samhälle som främjar jämlikhet och jämställdhet. Rättvis tillgång till hälso- och sjukvård och till livsmiljöer som främjar en god hälsa är också viktigt för en god livskvalitet och möjligheter till försörjning.

Strategier

För utbildning och samhällsservice gäller följande strategier:

1. Skapa förutsättningar för samnyttjande av lokaler

För att samhällets resurser ska nyttjas så effektivt som möjligt är det nödvändigt att skapa förutsättningar för samnyttjande av lokaler och uteytor, till exempel idrottshallar och skolgårdar, och det civila samhällets behov ska tas i beaktande i planeringen.

2. Ta hänsyn till alla gruppers livssituation

Alla grupper livssituation ska uppmärksammas i planeringen genom att berörda grupper involveras i planeringsarbetet. Särskild hänsyn ska tas till barns behov och förutsättningar i enlighet med barnkonventionen.

Ställningstaganden

Här redovisas generella ställningstaganden som gäller utbildning och samhällsservice. I kartan redovisas områdesspecifika ställningstaganden.

- Bostäder för funktionsnedsatta och socialt utsatta personer bör lokaliseras i bostadsområden med tillgång till goda kommunikationer och kommersiell service, både i central- och tätorterna.
- Vårdcentraler/enheter för närsjukvård bör lokaliseras så centralt som möjligt i centralorten och i större tätorter. Det innebär placeringar i bostadsnära lägen, i närheten av annan samhällsservice och med tillgänglighet till gång, cykel- och kollektivtrafik.
- Samhällsservice i form av utbildning och sjukvård ska i tätorterna främst lokaliseras till centrala lägen och på landsbygden främst till i utvecklingsstrategikartan utpekade noder.
- Vid planering av nya utvecklingsområden ska behov utredas och ytor för förskolor och grundskola avsättas.
- Vid förtätning ska barnens och övriga invånares behov av grönytor säkerställas.
- Om- och nybyggnation av skollokaler med tillhörande utomhusytor ska planeras för att lokaler och utomhusytor ska kunna samnyttjas efter skoltid av allmänhet, musik- och kulturanordnare och övrigt civilsamhälle.
- Planeringen ska eftersträva en uteyta motsvarande 20 m²/barn för skola högstadiet och gymnasium, 30 m²/barn för skola f-6 respektive 40 m²/barn för förskola. Vid avsteg från dessa ska det visas hur lämpliga utemiljöer på annat sätt säkerställs.

Nuläge och bakgrund

Det finns kapacitet i skolor och förskolor inom flera orter på landsbygden, till exempel Tystberga, Jönåker och Råby. I centralorten och centrum finns däremot ett underskott på platser och därmed ett behov av att tillskapa flera platser inom förskola och skola. Detta rör främst de centrala delarna av Nyköping, samt de sydöstra och nordöstra delarna av centrum. I de centrala delarna av centralorten saknas även ofta ytor för skolgårdar. I Svalsta och

Bergshammar saknas kapacitet i förskola och skola för att möta ytterligare utbyggnad.

Eftergymnasial utbildning finns centralt i kommunen genom yrkeshögskola och samverkan med olika universitet och lärosäten. Riksrekryterande utbildningar erbjuds på gymnasienivå och som KY-utbildning. Det är svårt att hitta boende för studenter.

Andelen äldre kommer att öka och därmed ökar omsorgsbehovet. Antalet ensamhushåll ökar och behovet av omvårdnad är oftast större för den som bor ensam. Efterfrågan på mer anpassade boenden för äldre kommer att öka och nya boendeformer behöver utvecklas.

Behovet av fler platser för personer med funktionsnedsättning och personer som har svårt att själva ordna ett boende förväntas öka i en högre takt till följd av befolkningstillväxten. Tillgång till trygg, avgränsad utemiljö och närhet till service och kommunikationer är extra viktigt för dessa grupper. Räddningstjänsten har behov av mark för utveckling av verksamheten i Björshult, Stigtomta, Kila, Vrena och Näveksvarn.

Polisen tillsammans med åklagare, tingsrätt och häkte finns i dagsläget centralt i Nyköpings centralort på Folkungavägen. Placeringen upplevs av polisen som olämplig och behöver därför på sikt flytta till annan plats.

Gå direkt till kartan

Lämna synpunkter

Samrådet pågick 12 mars - 26 juni 2020.

Fritid, idrott och kultur

Fritid, idrott och kultur omfattar fritids- och idrottsanläggningar, kulturlokaler (till exempel teatrar, regionsmuseum, bibliotek, kulturskola, mm) samt andra besöksintensiva anläggningar.

Ett rikt kultur- och fritidsutbud bidrar till att skapa ett attraktivt samhälle som människor vill bo och leva i. Delaktighet i kultur- och fritidsaktiviteter bidrar även till att skapa sammanhang och samhörighet, verkar inkluderande genom möten över generationsgränser och bidrar till integration mellan olika samhällsgrupper. Att det finns god tillgång till platser för både spontan och organiserad idrott är betydelsefullt för folkhälsa och delaktighet.

God tillgång till platser för föreningslivet skapar förutsättningar för ett livskraftigt och hållbart civilsamhälle som möjliggör gemenskap och fungerar som ett extra skyddsnät för den enskilda kommuninvånaren.

Antalet deltagare i fritids- och kulturaktiviteter ökar i samma takt som antalet kommuninvånare. Med en större befolkning ställs därför högre krav på befintliga fritids- och kulturanläggningar, samtidigt som det finns ett behov av nya anläggningar vid bebyggelseutveckling.

Fritid, idrott och kultur i Nyköping år 2040

År 2040 har alla invånare i Nyköpings kommun en god och jämlik tillgång till - och förutsättningar för - att delta i idrott, kultur och fritid. Det finns god tillgänglighet till kultur- och fritidsverksamhet i centralorten, tätorter och landsbygd. I Nyköpings kommun har alla människor lätt att ta sig till områden med fritid-, idrotts- och kulturfunktioner. Idrottsplatser, i första hand för spontanidrott och för lokala klubbar med ungdomsverksamhet, är tillgängliga inom gång- eller cykelavstånd från bostaden.

Anläggningar för fritid, idrott och kultur fungerar som mötesplatser mellan olika bostadsområden. Större idrottsplatser som används av flera olika bostadsområden bidrar till att öka integrationen mellan grupper. Kopplingar mellan fritidsområden, kulturlokaler, idrottsanläggningar, parker och naturområden med gröna stråk, gång- och cykelvägar, har skapat ett rekreationslandskap som sammantaget innebär ett större rekreativt värde än de ingående delarna var för sig. Detta bidrar till integration mellan områden och av människor.

Globala mål för hållbar utveckling

Det här temakapitlet bidrar särskilt till följande globala mål:

- **Hälsa och välbefinnande, mål 3:** Möjligheter för alla människor att röra sig efter egen förmåga, både ute och inne, är en viktig del i att bygga en god folkhälsa. Kulturen spelar också en stor roll i att fylla människors liv med mening och utmaningar.
- **Minskad ojämlikhet, mål 10:** Ojämlikhet handlar ofta om bristen på rättvis tillgång till resurser och nyttigheter. Översiktsplanens intention är att skapa ett samhälle där alla har god tillgång till fritids- idrotts- och kulturaktiviteter vilket bland annat bidrar till en starkare social sammanhållning.
- **Hållbara städer och samhällen, mål 11:** Hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering av bland annat offentliga platser och lokaler där medborgarna kan utöva fritidsaktiviteter och idrott och ta del av kulturevenemang.

Strategier

För fritid, utbildning och kultur gäller följande strategier:

1. Gör anläggningar för fritid, idrott och kultur tillgängliga för alla

Säkerställ att alla människor i kommunen, med fokus på barn, unga och människor med funktionsvariation, har tillgång till fritid, idrott och kultur genom att de på ett hållbart sätt kan ta sig till platser där funktionerna finns.

2. Tillvarata kulturen i samhällsplaneringen

Kulturen tas tillvara som resurs och drivkraft i samhällsutvecklingen och behöver komma in tidigt i stadsplaneringen.

3. Ta hänsyn till alla gruppers livssituation

Alla grupper livssituation ska uppmärksammas i planeringen genom att berörda grupper involveras i planeringsarbetet. Särskild hänsyn ska tas till barns behov och förutsättningar i enlighet med barnkonventionen.

[Läs mer om utvecklingsstrategierna.](#)

Ställningstaganden

Här redovisas generella ställningstaganden som gäller fritid, idrott och kultur. I kartan redovisas områdesspecifika ställningstaganden.

- Åtgärder och bebyggelse på mark som har stor betydelse för friluftsliv, rekreation och fysisk aktivitet och som påtagligt kan skada dess värden ska undvikas.
- Kulturlivet ska synliggöras i olika delar av centralorten och i tätorterna. Kommuninvånarnas behov av kultur ska tas i beaktande i större förtätnings- och nybyggnadsprojekt av bostäder.
- Utveckling av befintlig och ny idrotts- och fritidsverksamhet ska belysas i ett tidigt skede av planarbetet både vid nyexploatering och i områden som planeras för förtätning. Möjlighet till förbättringar i den befintliga strukturen och ökad integrering av idrotts- och fritidsverksamhet bör studeras.
- Kommunen ska i planeringen av nya kultur- och idrottsanläggningar beakta olika behov, särskilt barn- och jämställdhetsperspektiven.
- Befintliga markområden för rekreation, lek och motion ska säkras. Mark ska reserveras i nya strategiska lägen.
- Behov av ytor för egenorganiserade aktiviteter som utegym, spontanidrottsplatser samt motionsspår bör tillgodoses. Allas behov och intressen ska beaktas oavsett ålder, kön, bakgrund och rörelseförmåga.
- Om- och nybyggnation av skollokaler med tillhörande utomhusytor ska planeras för att lokaler och utomhusytor ska kunna samnyttjas efter skoltid av allmänhet, musik- och kulturanordnare och övrigt civilsamhälle.

Nuläge och bakgrund

Det finns ett brett och stort utbud av idrotts- och fritidsanläggningar i Nyköpings kommun, både i centrum och på landsbygden. Rosvalla är av regionalt intresse som idrotts- och eventanläggning. Det finns behov av nya idrottsanläggningar i form av ett flertal fullstora hallar.

Det finns flera platser för kultur: Culturum, Nyköpings Teater samt Träffen liksom bryggeriområdet. I Nyköpings kommun finns tre museer och sju konstgallerier. Bibliotek och aulor i vissa skolor fungerar också som kulturlokaler där bland annat Kulturskolan bedriver verksamhet.

Gå direkt till fritidskartan

Lämna synpunkter

Samrådet pågick 12 mars - 26 juni 2020.

Teknisk försörjning

Teknisk försörjning omfattar funktioner som energidistribution och energiproduktion, vattenförsörjning, avloppsrening, dagvatten, avfallshantering, ballastförsörjning och informationsteknik.

Den tekniska försörjningen är en förutsättning för att samhället ska kunna fungera på ett bra sätt, genom att tillgodose kommuninvånarnas behov av tekniska tjänster som samtidigt minskar människans miljöpåverkan. Det är viktigt att den tekniska försörjningen är både effektiv och robust, det vill säga att den är tryggad även vid kriser och plötsliga händelser.

Kommunen arbetar för en effektivisering av energianvändandet och ett ökat kretsloppstänkande inom samtliga områden inom teknisk försörjning. Vår förbrukning av naturens resurser avgör både dagens och kommande generationers möjligheter till ett gott liv.

Teknisk försörjning i Nyköping år 2040

År 2040 skapar den tekniska försörjningen i Nyköpings kommun goda förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling i kommunen. Planeringen av de tekniska systemen görs tidigt i planprocessen och samordnas med bebyggelseplaneringen tillsammans med olika aktörer. Systemen för teknisk försörjning bygger på kretslopp och cirkulära lösningar.

Vattenförsörjningen är långsiktigt hållbar och naturliga reningsprocesser används så långt det är möjligt. Dagvatten och avloppsvatten är separerade vilket ger reningsverken en bättre kapacitet. Dagvattnets rening sker framför allt genom fördröjning och infiltration. Vattnets kretslopp och naturens ekosystemtjänster utgör utgångspunkt för dagvattenhantering.

Uppkomsten av avfall förebyggs, produkter återanvänds, material återvinns och energi utvinns. Med god tillgänglighet till anläggningar och system för insamling, sortering, återvinning och återbruk för alla kommuninvånare skapas goda förutsättningar för långsiktig och hållbar avfallshantering. Förnyelsebar energi utgör den största andelen av uppvärmning och elproduktion och kommunen har en högre självförsörjningsgrad gällande energi.

Globala mål för hållbar utveckling

Det här temakapitlet bidrar särskilt till följande globala mål:

- **Rent vatten och sanitet, mål 6:** Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för en hållbar utveckling. Därför lyfts behovet av ytterligare vattenskyddsområde samt en reservvattentäkt upp som ett område i kommunen som behöver utredas vidare.
- **Hållbar energi för alla, mål 7:** Kraftfulla åtgärder behövs för att påskynda omställningen till ett mer hållbart energisystem. Översiktsplanen föreslår att en kartläggning över lämpliga områden för förnyelsebar energi ska genomföras, för att underlätta bedömningen av förfrågningar och etableringar.
- **Bekämpa klimatförändringarna, mål 13:** I översiktsplanen formuleras många strategier och ställningstaganden som handlar om att begränsa klimatpåverkan. Ett exempel är översiktsplanens strategi att skapa cirkulära tekniska system som utnyttjar ekosystemtjänster och är robusta mot klimatförändringar.

Strategier

Teknisk försörjning omfattas av de övergripande utvecklingsstrategierna:

1. Bebyggelse ska utvecklas där det finns service och infrastruktur
3. Utveckla och kraftsamla i noder
7. Hushåll med mark- och vattenresurser
11. Utveckla, stärk och bevara naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster

[Läs mer om utvecklingsstrategierna.](#)

Utöver dessa övergripande strategier gäller även följande strategier:

1. Skapa cirkulära tekniska system

De tekniska systemen ska utformas cirkulärt utifrån naturliga flöden och kretslopp, utnyttja ekosystemtjänster, minska klimatpåverkan och påverkan på ekosystem samt vara robusta mot klimatförändringar.

2. Skydda grund- och ytvattnet

Skyddet av grund- och ytvattnet är strategiskt viktigt, särskilt inom befintliga och kommande vattentäcker.

3. Främja en hållbar dagvattenhantering

Dagvatten bör så tidigt som möjligt återföras till sitt naturliga kretslopp. Huvudprincipen är att flödena och föroreningarna från området inte ska öka och helst ska minska efter en exploatering, jämfört med situationen före.

Ställningstaganden

Här redovisas generella ställningstaganden som gäller teknisk försörjning. Ställningstaganden som berör teknisk försörjning finns även under respektive temakapitel som transporter, grönstruktur, kulturmiljö miljö- och riskfaktorer med flera. I kartan redovisas områdesspecifika ställningstaganden.

Ställningstaganden energianläggningar och energidistribution

- Kommunen är positivt inställd till anläggningar för förnyelsebar energi. En förutsättning är dock att platsen är lämplig för utbyggnad med hänsyn till andra intressen. Vid placering av anläggningarna ska stor hänsyn tas till platsens karaktär, landskapsbild, natur-, kultur- och friluftslivsvärden samt närboende.
- Kommunen ska göra en kartläggning över lämpliga områden för förnyelsebar energi, till exempel för utbyggnad av vindkrafts- och solcellsparker, för att underlätta bedömningen av förfrågningar om etableringar.

- Solcellsparker är särskilt lämpliga på redan i anspråkstagen mark som ledningsgator eller där annat rationellt nyttjande är svårt som till exempel impedimentytor mellan Ostlänken och E4.
- Vindkraftsanläggningar bör inte lokaliseras eller placeras på ett sådant sätt att de stör siktlinjer mellan exempelvis kyrkor eller andra historiska landmärken på ett påtagligt sätt.
- Vindparker bör inte placeras i eller i direkt anslutning till stora opåverkade eller tysta områden.
- Ledningar för teknisk försörjning ska så långt som möjligt samordnas med redan ianspråktaga korridorer (kraftledningar, vägar, järnvägar) i landskapet, stora opåverkade områden samt värdefulla områden för naturvård och kulturmiljövård ska så långt möjligt undvikas.
- Vid förändringar i kraftledningsnätet bör ledningarna där så är möjligt förläggas som markkabel. Det är särskilt angeläget i områden med känslig landskapsbild och där väsentliga natur- eller kulturvärden kan påverkas negativt av luftledning.
- Kommunen anser att nya större anläggningar för vattenkraft inte bör tillkomma. Mark för att vattendraget vid befintliga anläggningar ska klara god ekologisk status ska avsättas vid planering.

Ställningstaganden vattenförsörjning och avlopp

- Behovet av ytterligare vattenskyddsområden ska utredas för att säkra dricksvattentillgången för kommunen.
- En reservvattentäkt för dricksvattenförsörjning ska utredas och planer för nödvattenförsörjning ska tas fram.
- Kommunen bör ta fram en vatten- och avloppsplan för en långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning samt rening av spillvatten och dagvatten som innebär att miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås.
- Nya överföringsledningar krävs vid utbyggnad av utvecklingsområden väster om Lennings väg och Arnö.
- Där kommunalt vatten och avlopp inte kan byggas ut bör gemensamma avloppsanläggningar eftersträvas.
- Kommunen ska ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som hindrar att en vattenförekomst uppnår god ekologisk status.

- För avloppsreningsverket på Brandholmen ska ett skyddsavstånd på 500 meter till nya bostäder och annan störningskänslig verksamhet hållas. För övriga avloppsreningsverk bör ett skyddsavstånd på 300 m hållas.

Ställningstaganden dagvatten

- Förutsättningar för hantering av dagvatten ska belysas i ett tidigt skede i samband med planering och exploatering av nya områden, förnyelse eller förtätning av befintliga bebyggelseområden samt vid sanering av vatten- och avloppssystemet i äldre områden.
- Principen för att hantera dagvatten är att i första hand behandla och omhänderta dagvatten lokalt, genom rening, fördröjning och infiltration. I andra hand avleds vattnet till annan plats för eventuell rening och flödesutjämning. I sista hand avleds återstående vatten kontrollerat till ett vattendrag.
- Planeringen ska medverka till att mängden näringsämnen och miljögifter som tillförs sjöar och vattendrag minskar. Föroreningar och flöden ska inte öka från ett område efter exploatering.
- Föroreningar ska så långt som möjligt begränsas vid källan. Reningskraven för dagvattnet ska utgå från recipientens (vattenområdets) känslighet och dess miljökvalitetsnorm.
- Bebyggelse bör inte ske på låglänta och avrinningsmässigt instängda områden.
- Översvämningsytor för omhändertagande av extremregn ska avsättas inom planeringen.
- Kommunen bör ta fram principer för dagvattenhantering, dvs. lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) inklusive behov av behandling och principer för dagvatten till reningsverk i kommunen.
- Nyköpings kommuns handbok för planering och förvaltning av dagvatten ska följas vid strategisk planering, vid framtagande av planprogram och detaljplaner, vid ombyggnation i befintliga områden, vid projektering av den allmänna dagvattenanläggningen, vid lovgivning och startbesked, vid anläggande av dagvattenanläggningar samt vid drift, underhåll och tillsyn.

Ställningstaganden avfallshantering

- I samband med detaljplan för ny- eller ombyggnation ska plats reserveras för återvinningsstationer eller annan fastighetsnära insamling vid fastighetsgräns. Ytbehovet för återvinningsstationer är ca 300 m². Om befintliga återvinningsstationer tas bort behöver de ersättas på annan plats i närområdet. Avfallshanteringen ska planeras så att framkomlighet garanteras för både hämtningsfordon och hämtningspersonal. Dessutom ska tillgängligheten för avfallslämnare vara god.
- Ytor för insamling av förpackningar och returpapper ska avsättas bostadsnära, eller där det är mer lämpligt utifrån omständigheterna genom kvartersnära insamling.
- Kommunens avfallsplan ska följas i alla skeden i planeringen. Ställningstaganden täcker och upplag
- Berg- och grustäcker ses av kommunen som allmänt intresse och ska säkerställas och nyttjas i enlighet med de direktiv som anges i Länsstyrelsens rapport 2006:6.
- Ytor för upplag för snö, jord, sten ska utvecklas i takt med befolkningsökningen och avsättas inom planeringen. Ställningstaganden IT
- Etablering av mobilmaster ska ske med så liten fysisk miljöpåverkan som möjligt. Samordning och samlokalisering bör ske mellan operatörer.
- Lokalisering och utformning av mobilmaster ska ske med hänsyn till landskapsbild samt till rekommendationer för områden med höjdrestriktioner.
- Samförläggande med annan infrastruktur ska eftersträvas vid utbyggnad av fibernät.

Nuläge och bakgrund

Energiförsörjningen i Nyköpings kommun består främst av konventionella energikällor såsom fjärrdistribuerad el, fjärrvärme från Idbäcksverket samt en liten andel vattenkraft producerad i Nyköpingsån. Av Nyköpings tätort är 95 procent ansluten till fjärrvärmenätet. I mindre tätorter och på landsbygden sker uppvärmning i huvudsak med enskilda lösningar. Det saknas större anläggningar för vindkraft och solceller.

Kommunens invånare har antingen vatten och avlopp (VA) från allmän (kommunal) anläggning eller från enskilda anläggningar. Kommunen är

skyldig att ordna VA till de fastigheter som ligger inom det geografiska område som kallas verksamhetsområde för VA. Utanför verksamhetsområdet är det enskilda fastighetsägarnas ansvar att ordna med VA-försörjningen, via egna anläggningar på den egna fastigheten eller gemensamt med grannar och närboende. Kommunen är dessutom skyldig att ordna VA där det med hänsyn till människors hälsa eller miljön behöver ordnas i ett större sammanhang.

I kommunen finns 12 avloppsreningsverk i kommunal regi, som är belägna på Brandholmen i Nyköping centralort samt i Lästringe, Tystberga, Aspa, Runtuna, Råby/Edstorp, Stigtomta, Vrena, Buskhyttan, Nävekvarn, Ålberga och Stavsjö. I verken renas avloppsvatten från hushåll och verksamheter. År 2019 var ca 87 procent av kommunens invånare anslutna till det kommunala VA-nätet.

I flera orter och delar av tätorten finns kapacitetsbrist i avloppsnätet. Kombinerade spill- och dagvattenledningar finns i delar av tätorterna vilket ger kapacitetsproblem och kan öka risken för källaröversvämningar och bräddningar, men också påverka reningsprocessen negativt vid kraftiga regn.

Den kommunala vattenförsörjningen är god och sker genom åtta olika vattentäkter, varav Högåsens vattenverk är störst. Övriga täkter finns i Lästringe, Tystberga, Runtuna, Aspa, Edstorp, Ålberga och Stavsjö.

I kommunen finns också ca 6500 enskilda avlopp i form av exempelvis infiltrationsanläggningar, markbäddar, minireningsverk för enskilda fastigheter, eller gemensamhetsanläggningar för flera fastigheter. Ingen avloppsanläggning kan rena avloppsvattnet fullständigt och reningsfunktionen hos enskilda avlopp försämras dessutom över tid. Flertalet av de enskilda avloppen och gemensamhetsanläggningarna har vid inventering visat sig fungera otillfredsställande. Målet är att alla enskilda avloppsanläggningar ska uppfylla lagstiftningens krav och inte innebära fara för människors hälsa eller miljön.

Tätorter har stora arealer hårdgjorda ytor som hindrar regn- och smältvatten, det vi kallar dagvatten, att tränga ner i marken. Idag samlas mycket av vattnet upp och leds med begränsad rening ut i ledningssystem, diken, vattendrag och havet.

Den kommunala avfallshanteringen sker i egen regi och omfattar bland annat insamling, sortering och återvinning. Inom kommunen finns ett flertal återvinningsstationer som drivs av Förpackningsinsamlingen (FTI AB). Hushållsavfall omlastas för vidare hantering hos extern mottagare, där

matafall blir biogas och restavfall går till energiåtervinning. Årligen hanteras cirka 4000 ton matafall och cirka 8000 ton restavfall. På Björshults avfallsanläggning finns kommunens aktiva deponi. Här sker insamling av deponigas, som nyttiggörs till fjärrvärme genom förbränning vid Idbäcksverken.

Med den fysiska planeringen påverkar kommunen utbyggnaden av infrastruktur för IT som bredbandskabel, mobiltelemaster och antenner. Det kommunala bolaget Gästabudstaden ansvarar primärt för den markbundna infrastrukturen i samtliga av kommunens tätorter.

Gå direkt till kartan

Lämna Synpunkter

Samrådet pågick 12 mars - 26 juni 2020.

Miljö och riskfaktorer

Miljö och riskfaktorer omfattar allt från störande verksamheter och buller via luftföroreningar och markradon till farliga verksamheter, förorenad mark, transporter av farligt gods, översvänningsrisker samt ras- och skredrisker. Dessa faktorer begränsar möjligheten till markanvändning inom kommunen då de påverkar människors hälsa eller miljö.

En hållbar utveckling av kommunen med avseende på riskfaktorer främjas genom att säkerställa en tydlighet i planeringsförutsättningarna där hänsyn tas till riskkällors påverkan och genom att åtgärder inarbetas i tidigt skede vilket minskar kostnader när problem kan förebyggas.

Miljö och riskfaktorer i Nyköping år 2040

År 2040 är det en självklar del av kommunens hållbara utveckling att förebygga, begränsa och motverka olika miljö-, hälso- och säkerhetsrisker i samband med nybyggnation och exploatering. I Nyköping har människor förbättrade möjligheter att kunna bo i en god bostadsmiljö som är trygg och säker, oavsett socioekonomisk status. Planeringen för bostäder med god miljö har bidragit till en minskning av framtida hälsoproblem i befolkningen

Nyköpings kommun arbetar systematiskt för minskad klimatpåverkan och anpassningen av samhället för ett förändrat klimat. Genom att kommunen planerar för ett robust samhälle minskar kostnaderna till följd av extremväder.

Globala mål för hållbar utveckling

Det här temakapitlet bidrar särskilt till följande globala mål:

- **Hälsa och välbefinnande, mål 3:** Översiktsplanen utgår från grundprincipen att all planläggning ska ske på ett sådant sätt att människors hälsa och välbefinnande säkerställs.
- **Hållbara städer och samhällen, mål 11:** Miljö-, hälso- och säkerhetsfaktorer ska belysas tidigt i kommunens olika samhällsplaneringsfrågor. Säkerheten och tryggheten ska öka i bebyggelsestrukturen i hela kommunen.
- **Hav och marina resurser, mål 14:** Ur ett riskperspektiv är det viktigt att inte förlägga verksamheter som kan riskera att förorena mark och grundvatten där det inte är lämpligt utifrån platsens förutsättning.

Strategier

För Miljö och riskfaktorer gäller följande strategier:

1.
 - Öka säkerheten och tryggheten i bebyggelsestrukturen i hela kommunen. Se till att samhällsplaneringen strävar efter att utveckla ett tryggt och säkert samhälle och offentligt rum oavsett närhet till olycksrisker och brott genom att genomföra adekvata åtgärder kopplade till riskerna.
2.
 - Miljö-, hälso- och säkerhetsfaktorer ska belysas tidigt i kommunens olika samhällsplaneringsfrågor.

[Läs mer om utvecklingsstrategierna.](#)

Ställningstaganden

Här redovisas generella ställningstaganden som gäller miljö- och riskfaktorer. I kartan redovisas ställningstaganden för utpekade miljö- och riskfaktorer samt områdesspecifika ställningstaganden.

Riskhänsyn

- Samhällsplaneringen ska sträva efter att utveckla ett tryggt och säkert samhälle och offentligt rum oavsett närhet till olycksrisker genom att genomföra adekvata säkerhetshöjande åtgärder.

Faktaruta

Riskobjekt - Med riskobjekt menas en potentiellt farlig verksamhet, anläggning eller

- Nybyggnation ska lokaliseras där risken är låg avseende ras, skred, översvämning, högt grundvatten och mark med dåliga förutsättningar.
- Då planer finns på att bygga inom, av kommunen, definierade riskområden ska en detaljerad riskbedömning göras innan beslut om detaljplan och bygglov tas.
- En riskbedömning ska genomföras inför byggande intill annan transportled (anknytningsväg) där det sker transporter av farligt gods, exempelvis väg/gata fram till industri eller annan verksamhet med behov av sådana transporter.
- Vid planering av områden där farlig verksamhet, enligt LSO 2§4, kan anläggas ska detta ske i samråd med Sörmlandskustens räddningstjänst.
- Skyddsvärda objekt bör inte planeras inom riskområdet för ett riskobjekt.
- Åtgärder som medför en skattad individrisk på 10 - 5 eller högre inte bör accepteras. Risker som har en skattad individrisk på 10 - 7 eller lägre bör anses tolerabla. I intervallet mellan 10 - 5 och 10 - 7 ska alla rimliga åtgärder för att förhindra risken vidtas.

naturrisk med mera som kan utgöra ett tillfälligt eller långsiktigt hot om en störning eller olycka.

Riskområde – Område inom vilket en risk från ett riskobjekt föreligger.

Skyddsvärda objekt – Verksamheter, byggnader, infrastruktur eller områden som är viktiga för samhällets funktion.

Klimatanpassning

- Kommunen ska vid planläggning, lovgivning och tillståndsärenden utgå från ett framtida klimatscenario som motsvarar RCP 4,5.
- En klimatanpassningsplan och skyfallsanalys för kommunen bör tas fram.

Översvämning

- Byggnadssätt ska anpassas så att risken för olägenhet, till exempel översvämning i låglänta områden, minimeras.
- I områden med sekundära avrinningsstråk som hotas av 100-års flöden, bör det inte

Faktaruta

100-års flöden

Den största översvämning som bedöms sannolikt att inträffa minst en gång under en 100-årsperiod.

Högsta dimensionerande flöde

Det högsta möjliga flödet i ett

tillkomma någon bebyggelse som skär av befintliga stråk.

- I områden som hotas av högsta dimensionerande flöde, får samhällsfunktioner av mindre vikt lokaliseras. Exempel är byggnader av lägre värde, byggnader av mer robust konstruktion, vägar med förbifartsmöjligheter, enstaka villor, fritidshus och mindre industrier med liten miljöpåverkan.
- Endast i områden som inte hotas av 100-årssflöde eller högsta dimensionerande flöde bör riskobjekt och samhällsfunktioner av betydande vikt lokaliseras. Även ny bostadsbebyggelse bör placeras ovanför nivån för högsta dimensionerande flöde.
- Ny bebyggelse ska inte planeras i befintliga lågpunkter (instängda områden som riskeras översvämmas).
- I de fall man önskar använda översvämningshotad mark till annat än vad som rekommenderas bör en riskanalys utföras för att bedöma vilka åtgärder som behöver vidtas för att begränsa konsekvenserna av höga flöden.
- Vid planering och lovgivning längs kusten bör tillämpas en lägsta golvhöjd på 1 m över högsta beräknade havsvattenstånd. Avsteg från huvudprincipen ska föregås av utredning om behov och genomförande av särskilda skyddsåtgärder.

vattendrag.

Högsta beräknade

havsvattenstånd Den högsta möjliga tillfälliga havsnivån, under en storm.

Förorenad mark

- Utredningar om förorenad mark ska ske innan det att en detaljplan antas eller bygglov ges.
- För mark där en bedömning görs att förorening kan lämnas kvar får denna inte byggas över med byggnad.
- Verksamheter som kan riskera att förorena mark, yt- eller grundvatten ska inte förläggas där det inte är lämpligt utifrån platsens förutsättning.

Vibrationer

- För vibrationer från järnväg ska nivån 0,4 mm/s (RMS 1-80 Hz) följas vid nybyggnation.

Strålsäkerhet/Magnetfält

- Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärden ska följas.
- Nya kraftledningar och elektriska anläggningar bör utformas eller placeras så att exponering för magnetfält begränsas.
- Nya bostäder, skolor och förskolor bör inte placeras nära el-anläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Planering och lovgivning ska ske så att magnetfält normalt inte överstiger 0,4 mikrottesla där människor varaktigt vistas.

Störande verksamheter

- Vid etablering av bostäder, skolor och liknande intill störande verksamheter ska relevanta riskbedömning gällande exempelvis lukt, buller, vibrationer, damm, risk och transporter göras.
- Områden för bostäder, skolor, vårdinrättningar och liknande ska i möjligaste mån placeras med lämpligt skyddsavstånd från störande verksamheter.
- Vid planering ska hänsyn tas till befintliga störande verksamheter och lämpliga skyddsavstånd användas. Särskild hänsyn ska tas till känsliga grupper och verksamheter.

Radon

- Vid planläggning och bygglov ska risken för markradon beaktas. Radonsäker grundläggning krävs inom normal- och högriskområden.
- Inga byggnader ska ha radongashalter inomhus överskridande rikt- och gränsvärdet på 200 Bq/m³.
- Vid bostadsexploatering i högriskområden för radon ska en riskutredning för radon genomföras.

Nuläge och bakgrund

Nyköping växer och industriområden omvandlas till bostadsområden. En växande stad innebär mer trafik och fler transporter med tåg, flyg, lastbilar, bussar och bilar, vilka alla kan orsaka störningar. Inom Nyköpings kommun finns bullerutsatta områden som orsakas främst av Stockholm Skavsta

flygplats, motorväg och järnväg. Det finns även större områden som inte är störda av samhällsbuller där vi har möjlighet till rekreation.

Nyköping saknar större industriområden med störande verksamheter men här finns många mindre verksamheter med lättare industri. Flertalet är lokaliserade i närhet till bebyggelse exempelvis avloppsreningsverk, värmeverk, lantbruk och skjutbanor. Störningar kan bland annat förekomma i form av buller, damm, lukt och vibrationer.

Inom Nyköpings tätort finns verksamheter som medför transporter av farligt gods, det finns även genomfartsleder genom Nyköpings kommun och mindre orter där farligt gods transporteras, exempelvis E4, riksväg 53 och järnvägen.

Inom kommunen finns områden med översvämningsrisker, främst längs kusten och åarna. Bland annat är Spelhagen och Tessinområdet utsatta. Framtida översvämningsrisker påverkas av klimatförändringarna. I framtiden förväntas havsnivån höjas samt nederbörds mängden och förekomsten av extrema och kraftiga skyfall öka. Detta påverkar också markens stabilitet på grund av ökade flöden och mer variation i grundvattennivåer.

Då Nyköping är en gammal stad och det har funnits industrier under lång tid påträffas förorenad mark både i bebyggda områden och vid nyexploatering. Spelhagen och Kungshagen har tidigare varit deponi, i Näveksvarn finns rester från det gamla järnbruket. Äldre sågverk och plantskolor finns på flera platser. I samband med att tidigare industriområden omvandlas till exempelvis bostäder eller handel sker löpande sanering vilket minskar risken för exponering för befolkningen.

Luftkvaliteten i Nyköpings kommun påverkas av luftföroreningar från andra länder och från trafik, industri och uppvärmning. Lokalt längst vissa vägar i Nyköping tätort och längst E4 överskrids miljökvalitetsmålet för halten partiklar. Beräkningar visar att i Nyköpings kommun exponeras ca 700 personer för halter över målvärdet i sin bostad.

**Gå direkt till miljö- och
riskkartan**

Lämna
synpunkter

Samrådet pågick 12 mars - 26 juni
2020.